

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

המאור שבתורה

עולמה הפנימי של תורת החסידות

פרקים מתוך קובץ 'לחלוחית חסידית'
שיראה אור אי"ה בקרוב

ע"מ רוטצ'ון 5767

נערך ויוצא לאור על ידי
מערכת אוצרות - תשורות
להגובות: otzarot@gmail.com

© כל הזכויות שמורות

פתח דבר

אנו מודים להשי"ת על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו החתן הת' יעקב הכהן שי' עם ב"ג הכלה המהוללה מרת גל תחי'

התודה והברכה מובעת בזה לבני משפחתנו, ידידנו ומכירנו שבאו מקרוב ומרחוק להשתתף בשמחתנו ולברך את צאצאינו שיחי' ביום כלולותם בברכת מזל טוב וחיים מאשרים בגשמיות וברוחניות.

ברגשי גיל וחדווה אנו שמחים להגיש לפניכם "תשורה" מיוחדת, לנוטלים חלק בשמחתנו, מיוסד על הנהגתו הקדושה של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע בחתונת בתו הרבנית עם הרבי מלך המשיח שליט"א, בחלוקת "תשורה" לכל משתתפי החתונה.

בקובץ שלפניכם תמצאו:

שער א' - אוצר סיפורי חסידים אותנטיים לצד פתגמי חסידים קולעים, סביב נושא לימוד תורת החסידות, ומחולק לנושאים שונים המעניקים לקורא הצצה מרתקת לעולם החסידות, במעלת ויוקר הלימוד, בהשפעתה העצומה על נפש הלומד, ובאופני דרך הלימוד החב"די הראוי והמקובל אצל חסידים מקדמת דנא. הסיפורים נלקטו ממקורות רבים ושונים, וצוינו במקומם - פרק זה הינו תדפיס מתוך פרויקט נרחב "לחלוחית חסידית" שיצא לאור בקרוב כספר מהודר.

שער ב' - ביאורים בחסידות - ביאור מיוחד על פרק ל"ג בספר התניא, העוסק במעלת השמחה. הביאור נכתב בשפה ברורה וקלה, ובהסברת מושגים ללומד ה'טרי', וכן פוענחו ר"ת ותורגמו מלים מארמית ללה"ק, מטרת הביאור הוא אשר יוכל הקורא לרוץ בו ולהבין את מהלך הפרק יחד עם המושגים והחידושים השזורים במהלכו. הביאור נכתב ע"י הרב ישראל זלמנוב מנהל רוחני דיישיבת תות"ל בית שמש.

ויהי רצון שיזכו החתן והכלה להקים בנין עדי עד - בית נאמן בישראל על יסודי התורה והחסידות כפי שמוארים במאור שבתורה זו תורת החסידות, ואך טוב וחסד ירדפום כל הימים, ויזכו לבנים ובנות חסידים ומקושרים בלב ונפש לכ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א, ויזכו לקבל את פניו בעגלא דידן בגאולה האמיתית והשלימה ונכריזו לפניו ברגש בגיל וברננה:

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

משפחת שרגא

משפחת גינדי

ימות המשיח, י"ד אדר ראשון פורים קטן תשע"ט
שנת השבעים לנשיאות כ"ק אד"ש מה"מ וק"י"ז שנים להולדתו
כפר חב"ד, ארה"ק ת"ו

פרק א

דברי אלוקים היים

יוקר וחביבות לימוד תורת החסידות ודרכי החסידים
בלימוד וחזרת חסידות

”ומכבר כתבתי בארוכה במק”א, אשר ידוע שהנשמה כללית
הנה על ידה צ”ל כל ההמשכות, ולא רק אלו שברוחניות בלבד,
ואמר כ”ק אדנ”ע: לערן מיינע חסידות וועסטו ווערן מיין חסיד
[תלמד את החסידות שלי ותעשה חסיד שלי], שזהו הוראה
לכל דור ודור באופן ההתקשרות שצ”ל ע”י תורה, ובפרט אצל
חסיד חב”ד - ואכמ”ל.

(ט”ז טבת תש”י - אג”ק ח”ג עמ’ רלב)

לא בכדי נקראו חסידי רבותינו בשם חסידי
חב"ד, חידושו ועיקר יסודו של רבינו הגדול
אדמו"ר הזקן הוא הבנת והשגת הבורא בחכמה
בינה ודעת.

מני אז הפך הדבר לאבן יסוד ובסיס בדרכי
החסידות, עד כי חסיד ללא חסידות כגוף ללא
נשמה, תורת החסידות היא הנותנת לחסיד את
החיות, האמונה, וההתקשרות לנשיא הדור.

פתיחה

מי שלא אומר דא"ח בדברי הרב ממש - לא יאבה ה' סלוח לו!

קטעים משיחות קודש מאת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע
בהתוועדות י"ט כסלו תרפ"ג

בהתוועדות י"ט כסלו תרפ"ג, שח אדמו"ר הריי"צ ואמר: "נהיו דרכים חדשות, אומרים חסידות עם פירושים חדשים "אייגענע פשטלא'ך", ובעצם אומרים הם דרוש ולא חסידות, כל אחד בונה בימה לעצמו.. אמנם הוא אומר מאמר חז"ל טוב מאד, ויכול הוא גם לומר ע"פ חסידות, אבל צריך להבהיר לו שאינו אומר דא"ח אלא 'מגידות'! שמעתי שבליקאווע דורש מגיד בשבת, ונהנתי עד למאד, אבל לא לקרוא דרוש בשם חסידות.

דא"ח צריכים לומר בדברי הרב ממש, בכלל זה הוא כל הספרים הנדפסים כמו= תורה אור, ואמרי בינה, גם הכתבים של רבותינו הקדושים, ומי שלא יעשה כך שידע שלא יאבה הוי' סלוח לו עד עולמי עד! הייתי רוצה שישמעו הדברים בכל קצוי הארץ!

בהמשך לדברי הרבי, פנה אחד המשתתפים ושאל: ומה אעשה שמוכרח אני לומר דא"ח באופן הנ"ל? כי אין לי כל כך דרושים שיכולים לומר בפני בעלי בתים? והשיב הרבי:

מדוע שלא תחזור את המאמר ד"ה "אמרז"ל אין הקב"ה בא בטרוניא, והמאמר רנ"א, תחזור עליו שבע פעמים, ארבעים פעמים, עד שתפנים אותו! ובכדי להפנים צריכים לפני זה לחלות ולכאוב ולבכות היטב בתיקון חצות, תיקון

חצות אינו דווקא בשעה 12, יכול להיות גם בשעה 5, וגם בשעת קריאת שמע, או בשעת התפילה. ואחרי כל הנ"ל אזי אפשר לומר חסידות. אך לא לצאת עם הזקנקן והגארטל והעיקר שהשני ישמע ממנו, הרי למה שלא תשמע אתה ממנו?

הרי עבור מי אומרים חסידות? עבור הנשמה, הנשמה תודה לה, ישנם כאלו שאצלם מאיר אור הנשמה בגוף, רק שזה לא יותר מהארת הנשמה, עצם הנשמה היא בבריאה, ועבור חיה יחידה שהם הרי בעולם

האצילות צריך הכנה לפני (לבכות צריך, רק שהשני לא צריך לדעת, אל האחר צריך לצאת עם חיוך).

לא תובעים ממכם שיהיה לכם ציור בענין, למשל ענין ה"קו", לא תובעים שיצטייר הענין ושיהיה בראש קצת ציור מהו קו, זה לא שייך אליכם, אתם תמתינו גם עוד שבעים שנה לא תשיגו, כי זה שייך רק ל"צארקסע פאמיליע" [משפחת הצאר - המלוכה].

לאחר מכן התבטא אדמו"ר הריי"צ על מאמר דא"ח אחד שנאמר על ידו, ואמר: רוצים אתם לדעת כמה יגיעה היה לי על המאמר הזה? כשאני נזכר שהרבי (אדמו"ר הרש"ב) אמר חסידות, אדמו"ר האמצעי אמר חסידות, אדמו"ר הצמח צדק אמר חסידות, הסבא (אדמו"ר מהר"ש) אמר חסידות, ואני צריך לומר חסידות...

הכרח הלימוד והשפעת העדר הלימוד

אין שום תירוץ לא ללמוד דא"ח

בנעוול, היה חסיד שכונה בשם ר' מיכאל הזקן, אשר שימש כמלמד דרדקי בעיירה, עבודה זו לא היתה אומנות המעשרת את בעליה, זוגתו היתה חולנית והוא היה מטופל בבנים, מידי יום היה צריך בשובו מבית הלימוד לעסוק בעבודת הבית ובטיפול במשפחתו. כשבא לליובאוויטש התאונן בפני אדמו"ר המהר"ש שאין לו פנאי ללמוד דא"ח וכו' השיב לו הרבי שאין שום תירוץ בזה!.

התמים שישן בשיעורי תניא ולבסוף השתמד

בימי החסיד ר' גרשון דב מפאהאר, היה בנעוול בחור אחד שהיה נמצא בבית המדרש, אבל לא התנהג כשורה. היה ר' גרשון דב מוכיחו על אשר הוא ישן בעת שלומדים תניא, ועוד דברים כאלו שהם לכאורה אינם בערכו.

לאחר זמן המיר הבחור את דתו רח"ל, אחר איזה זמן פגש בר' גרשון דב ואמר לו: עכשיו מה תאמר על מה שהיית מוכיח אותי על אשר ישנתי בעת לימוד התניא וכדומה?

ויען לו ר' גרשון דב: אתה חושב שכשיביאו אותך למשפט לפני הבית דין של מעלה ידונו אותך רק על אשר המרת את דתך? הנך טועה!

מתחילה ידונו אותך על אשר המרת את דתך, אחרי שייסרו אותך על זה, תצא מכלל מומר ותחזור להיות יהודי. אז, מכיון שאתה יהודי ידונו אותך על עבירות חמורות - שבת, פסח ויום הכיפורים. אחר כך, כשכבר תהיה יהודי שומר שבת כו' ידונו אותך על עבירות קלות מאלו. עד אשר לא נזהרת במצה שמורה. ואז ידונו אותך גם על זה שהיית ישן בשעה שלמדו תניא.

ר' גרשון דב דיבר אליו את הדברים הנ"ל באריכות, ודברים היצאים מן הלב נכנסים אל הלב, ונתעורר מזה וברח לעיר אחרת והשיג תעודות אחרות וחזר ליהדותו.²

(1) ליקוטי סיפורים (פרלוב) עמ' רכג.

(2) תשורה "אבני חן" (תשס"ב) עמ' 30.

מדוע שווה לנסוע לרבי ולבטל תורה ולעשות תשובה?

פעם פגש אדמו"ר הזקן את החסיד ר' מרדכי חפץ, ושאלו ר"מ מדוע צריכים לנסוע אל הרבי הרי זהו ביטול תורה, ענה לו אדה"ז אכן, אסור להתבטל מלימוד תורה, שאלו החסיד הרי בפועל מתבטלים כשנוסעים, ענהו אדה"ז, אכן צריכים לעשות על כך תשובה. חזר ושאל החסיד אזי שלא יסעו ולא יבטלו ולא יחזרו בתשובה. השיב אדמו"ר הזקן שאינו כך, אלא לנסוע צריכים, ואם ביטלו תורה יחזרו בתשובה. ומקור לכך מדין תענית חלום בשבת, שמתענים בשבת ואח"כ מתענים על כך שהתענה בשבת³.

קבוצת בעלי נגלה בליובאוויטש

בשנת תרע"ב היו קבוצת תלמידים בליובאוויטש שניסו כמה פעמים להתחמק מלימוד חסידות, הם היו מתחבאים ולומדים נגלה בסדרי חסידות, עד אשר אפילו פעם אחת השכימו קום ביום שישי לפנות בוקר בשעה 2, התפללו ולמדו נגלה עד כניסת השבת.

מספר ר' ישראל ג'ייקובסון שנמנה על קבוצה זו: המשגיח ר' שילם קוראטין שם לב לכך וחשד שאולי איננו חפצים כלל ללימוד חסידות, ובהמשך הזמן סדרו לכל תלמיד צעיר תלמיד מבוגר שילמד ויעורר את התלמיד הצעיר ללימוד חסידות, המדריך שמונה לי היה ר' גטע פינסקי, אך לפועל מי שהשפיע עלי בעיקר בלימוד חסידות היה ר' אברהם פאריז שהיה מדבר עמי שיחות, ונקודת אמת היה בפיו והוא עשה עלי רושם חזק יותר ממדריכי הנ"ל⁴.

יוקר וחביבות הלימוד

ליקוטי תורה - א' הארציקער ספר

מספר הרה"ח ר' שנ"ז דוכמאן: בהיות אדמו"ר הרשב"ב ואדמו"ר הריי"צ יחד בחו"ל היתה להם קביעות ללימוד בכל יום יחד "חושן משפט" בבית כנסת.

(3) מגדל עז עמ' קפב.

(4) זכרון לבני ישראל עמ' לה.

היה שם איש אחד שאמר להם פעם: "מדוע אתם לומדים תמיד רק מה ששייך לראש? צריכים ללמוד גם דברים שבלב!"

שאלו אדמו"ר הרשב"ב ומהו ה"דברים שבלב"? ענה לו הלה: "הרי יש כאן ספר אחד והוא זייער אַ הארציקער ספר" [ספר מאד לבבי], הוא ניגש לארון ספרים הוציא משם ספר אחד והושיטו לרבי ואמר "דאס איז אַ הארציקער ספר!" לקח הרבי את הספר ופתחו והנה הוא ה"ליקוטי תורה" הסתכל הרבי בו מעט ואמר זהו באמת "אַ הארציקער ספר!"⁵.

וכן מספר אדמו"ר הרי"צ: בשנת תרס"ג ביקרו הוא ואביו בעיר וינה, ונהגו ללמוד שם טור ובית יוסף, ופעם בשעת לימודם באחת מבתי המדרש בעיר, ניגש אליהם אחד ואמר לאדמו"ר הרשב"ב, "אברך, אברך, מה יהיה? הכל בראש, הכל בראש! צריך שיהיה גם מעט בלבד!, ושאלו אדמו"ר הרשב"ב, נו מה ללמוד? ואמר לו אותו אחד, יש לנו ספרון יקר וקוראים לו ליקוטי אמרים, והראה לו את הספר, ויאמר אדמו"ר הרשב"ב "יע, עס איז אַ גוט ספר'ל" [אכן, זהו ספר טוב].⁶

✧ בתו נפטרה וראשו בכתבי דא"ח

בעת אשר שהה החסיד ר' נטע ממאלאסטירצינא אצל רבו אדמו"ר הצמח צדק, הגיעתו הבשורה הקשה על מות ביתו היחידה. ר' נטע ישב שבעה אך לא הוציא הגה מפיו וגם לא הוזיל דמעה, הוא ישב מתעמק במחשבותיו כלשפתע פניו החלו להאדים, הסובבים אותו חשבו שהנה יתחיל לבכות, אך לפתע פתח את פיו ואמר "אח! איך האב געבראכט פון ליובאוויטש אַ כתב" ["אח! הבאתי מליובאוויטש איזה כתב (חסידות)] ויותר לא דיבר מאומה, וידוע שהיה עמקן גדול.⁷

✧ לא כל אדם זוכה

הרה"ח ר' יוסף תומרקין אשר כיהן ברבנות בעיר קרמנצ'ונ'ג התאונן לפני הצמח צדק: "בנגלה ב"ה פילט איך אז מילאתי כריסי אבער אין חסידות פעלט

(5) ליקוטי סיפורים (פרלוב) עמ' רסד

(6) ספר השיחות תר"פ-ז מר"ד חורף תרפ"א

(7) ליקוטי סיפורים (פרלוב) עמ' קצד

מיר" [ב"ה בנגלה אני מרגיש שמליאתי כריסי אבל בחסידות חסר לי"]. אמר לו הצ"צ: "לאו כל אדם זוכה לשתי שולחנות"⁸.

ר' זלמן משה עוזב את הספרים הגדולים ועובר לספרים הקטנים

אשתו של ר' זלמן משה היתה אומרת, בתחילה לאחר נישואינו היה בעלי לומד ומעיין בספרים הגדולים (ספרי נגלה), אבל לאחר זמן מה עזב את הספרים הגדולים ועבר לספרים הקטנים (ספרי חסידות)⁹.

גערה מהמשפיע על לימוד נגלה בליל שישי

מספר ר' אליהו קוק: בחורף תש"כ התקבל ר' אליהו לנדא כמגיד-שיעור בישיבת אחי תמימים. פעם אחת הרב לנדא הבטיח לי שאם אדע את ה'שב שמעתתא' בעל-פה, ייתן לי פרס של 50 לירות, מה שהיה נחשב אז לסכום נכבד, התחלתי לשנן בכל 'ליל שישי' פרק ב'שב שמעתתא'. כשנודע על כך למשפיע ר' חיים שאול ברוק, קרא לי וצעק עלי: 'אינך מתבייש?! בשביל זה אתה ער ב'ליל שישי'?! עדיף שתלבש בגדים קרועים, תדליק נר ותלמד ב'דרך מצוותיך' את 'האמנת אלקות' או מאמר אחר!...' ¹⁰.

חזרת דא"ח

ר' אברהם מתגלגל בין התמימים לשמוע לקחו מהמאמר

אודות חזרת המאמר של אדמו"ר הרשב"ב בליובאוויטש מספר ר' אברהם פאריז: לאחר השבת, אחרי שהרבי אמר את המאמר, "האב איך זיך געוואלגערט צווישן די תמימים הערן אַ דערהער" [התגלגלתי בין התמימים לשמוע איזה הבנה], רציתי לשמוע מה כל אחד לקח מהמאמר, מכל אחד לקחתי משהו, אך מהם שמעתי מה

8 קובץ רשימת סיפורים עמ' 49

9 אנשים חסידים היו עמ' 15

10 שבועון כפר חב"ד (תשס"ח)

מספר ר' יואל כהן ביומנו את אשר אירע בליל א' דחג השבועות תשי"ב: בשעה 4:15 לפנות בוקר פתאום בא כ"ק אדמו"ר שליט"א לבית המדרש עם המעיל מפרחים (בבית המדרש נשארו כ-15 איש), ושאל: "וואו איז דער עולם? [היכן הקהל?] וענו שכולם במקווה. אחר כך שאל, "יואל איז אויך אין מקווה?" [יואל (כהן) גם במקווה?] וענה לו אחד בחיוב, ואמר כ"ק שליט"א אה!

כ"ק שליט"א פשט את מעילו וישב על מקומו וציוה לנגן והחל לומר מאמר ד"ה חמשה קניינים, והוא המשך למאמר שאמר בשבת.

בנתיים שלחו מהר שליח למקווה לומר שכ"ק שליט"א נכנס, אני פגשתי את השליח כשעמדתי כבר על יד הדלת לילך חזרה, כששמעתי זה מובן שרצתי כמו משוגע לבית המדרש, באתי לבית המדרש ואני רואה שכ"ק שליט"א אומר חסידות וישנם רק כג' מנינים, כי בנתיים באו עוד כמה אנשים

שהם רצו לשמוע במאמר, לעומתם מאלו שלא דיברו מאלו ששתקו, מהם קיבלתי הכי הרבה!¹¹

✧ כתיבת ההנחה נאסרה בכדי שינסו לקלוט בשמיעה

אדמו"ר הצמח צדק היה מקפיד שלא יכתבו הנחה מהמאמר שנאמר בשבת קודש, עד ליום שלשי או רביעי שלאחריו, בכדי שלא יסמו על ההנחה בכתב וינסו לקלוט את המאמר במוחם ובמחשבתם בשעת האמירה והחזרה, ורק את החסר עדיין, ישלימו מהכתב¹².

✧ סגולה לזכות בחתן "תמים"

המשפיע ר' זלמן משה היצחקי ביקש פעם מאדמו"ר הרי"צ ברכה, שיזכה שבתו הבכירה שרה תזכה לקבל חתן "תמים", ענה לו הרבי "בדרך לבית המטבחים בנעוועל - תחשוב חסידות"¹³.

✧ אם לא הזדמן יהודי חזר דא"ח באוזני השולחן

מספר ר' רפאל נחמן הכהן כהן אשר אדמו"ר המהר"ש אמר פעם, ששמע

(11) אחד היה אברהם עמ' 22

(12) מגדל עז עמ' רד

(13) אנשים חסידים היו עמ' 24

מאת אביו אדמו"ר הצמח הצדק, שני דרושי חסידות בכל שבוע. נוסף על המאמר ששמע בש"ק, ונהג לחזור על כל מאמר עשרים פעם. ואמר בדרך הצחות, שאם הזדמן לו יהודי שרצה לשמוע את ה"חזרה" חזר בפניו. ואם לא הזדמן, הרי השולחן היה שומע את הדא"ת, "האב איך צו אים גערעדט" [דיברתי אליו]¹⁴.

✧ החוזר שסגר את החלון כדי שהרבי לא ישמע החזרה

מספר ר' מיכאל וילנסקי את אשר שמע מפיו הרו"א אודות אביו: פעם רציתי לתהות על קנקנם של ה'משכילים' שהיו בליובאוויטש, לשם כך ביקשתי מכל אחד מהם, כשהיה מגיע לליובאוויטש, שיאמר בפני דא"ת, ואחר כך הלה היה צריך לחזור על הדברים לפני אאמו"ר מהר"ש. כשהגיע תורו של ר' חיים-בער וילנסקי, שכנראה ידע על כך, סירב, עד שאאמו"ר אדמו"ר מהר"ש ציווה עליו לעשות זאת. הוא הסכים כמובן, אך התנה תנאי - שלא יצטרך לומר דא"ת בפני אאמו"ר. מסתבר שאאמו"ר רצה בכל-זאת לשמוע את אופן אמירת הדא"ת שלו. מה עשו?

מהמקווה, בכל זאת כשכ"ק שליט"א גמר את המאמר ישבנו לחזור את המאמר, החזרה היתה טובה מאוד, אחרי התפילה חזרתי את המאמר לפני כל הקהל שלא היו בעת המאמר, כן גם קודם קבלת שבת.

לאחר החג נכנס אחד ליחידות, והתעניין הרבי אצלו מה עם המאמר שנאמר לפנות בוקר, האם נערכה 'חזרה'. הלה השיב בחיוב. מי ערך את ה'חזרה' שאל הרבי, ונענה: יואל, שאל הרבי: "הוא הרי לא נכח", ונענה שמיד הגיע. התעניין הרבי: "מתי חזרו?" ונענה: "תיכף אחר האמירה".

שאל הרבי: "הרי כבר היה בוקר, ואם התיישבו ל'חזרה' מתי ישנו?", ושחק מאוד. והמשיך להתעניין: "והציבור שלא נכח, האם גם הם שמעו 'חזרה'?" ונענה: חזרו גם אחר תפילת יו"ט. ושוב קודם קבלת שבת. הרבי נהנה מאוד והגיב: "דברים טובים לא מספרים לי. חזרו על המאמר ג' פעמים ולא מדווחים לי על כך!".

(יומן חג השבועות תשי"ב)

14) שמועות וסיפורים ח"ג עמ' 183

סידרו זאת כך שר' חיים-בער ישב בחדר הסמוך לגן, וכסאו יהיה ליד החלון הפתוח לגן, ואאמו"ר ישב בגן ליד אותו חלון ויקשיב. אבל ר' חיים-בער הרגיש בדבר, וסגר את החלון...¹⁵.

✧ התוועדות בלתי נשכחת וחזרת דא"ח בגילופין

מספר ר' פול'ע כהן: בהתוועדות ליל י"ט כסלו תרע"ג התוועדו החסידים בליובאוויטש בביתו של אדמו"ר הריי"צ, באותו התוועדות היה אדמו"ר הריי"צ בשמחה רבה ולקח הרבה משקה וגם ביקש מהבחורים המבוגרים לקחת הרבה משקה. בתוך הסעודה נכנס ר' שילם קוראטין לגילופין לאחר שלקח הרבה משקה, ופנה אל אדמו"ר הריי"צ וביקש ממנו לומר "חסידות" מאחר ובמסיבה חסידית צריכים לומר חסידות", ענה אדמו"ר הריי"צ, "נו, אוודאי, נו שילם חאזער טאקע חסידות!" [נו בוודאי, נו שילם חזור באמת חסידות!], אך ר' שילם ענה "איך קען ניט" [אינני יכול], פנה הרבי וביקש מר' אלתר שימחוביץ שיחזור אך הוא ענה שאינו זוכר, ולבסוף חזר ר' שילם את המאמר שאמר אדמו"ר הרש"ב בשבת האחרונה, ותוך כדי החזרה פנה כמה וכמה פעמים לאדמו"ר הריי"צ ושאל מה הפירוש וכו' ואדמו"ר הריי"צ הסביר לו בכל פעם באריכות¹⁶.

תענוג בלימוד חסידות

✧ חסידות נותן טעם בכל השאר

סיפר ר' אלטר שימחוביץ אודות יהודי אחד ששאלו בהתוועדות שהתקיימה בקרעמנצ'וג, "הלא חסידות הוא פרפרת הבאה אחרי הסעודה".

הסביר לו ר' אלטר בהרחבת הביאור, ואמר אכן אמת הוא שדא"ח הוא פרפרת, אבל אינו דומה לפרפרת גשמי הבאה אחר הסעודה, אלא חסידות הוא תבלין הנותן טעם בכל המאכלים¹⁷.

(15) פרדס חב"ד גיליון 5 עמ' 71

(16) ליובאוויטש וחייליה עמ' 43

(17) רשימות דברים עמ' ש

✧ גילוי יחידה שבנפש בהעברת הסדרה בלקוטי תורה

מספר הרב ישראל ג'ייקובסון, פעם בעת אשר חזר אדמו"ר הרש"ב על מאמר דא"ח (ש"פ ויחי, המשך תער"ב פרק שצא), דיבר אודות מדריגת משה רבינו בענין התגלות יחידה שבנפש. ואמר שיש את זה אצל כל אחד ואחד לפי מדריגתו, כמו הרב י. דער שפוטער, "ער איז מעביר די סדרה אין לקו"ת און עס איז אים געשמאק, וואס? (ופשט את ידיו הקדושים בתנועה של שאלה) וואס? (והכה באצבע על אגודל (שקורין קנאנק) ואמר) עס איז פארט געשמאק"¹⁸.

הבנה והשגה

✧ מצרות הגלות - יחשבו שהחסידות זה פשט'ל

פעם סיפר אדמו"ר הצמח צדק לבניו ברוח הקודש אודות הצרות שיבואו על עם ישראל בזמן של עקבתא דמשיחא, בניו הק' שמרו את הדברים בסוד, אך אחד הבנים גילה פרט אחד לר' מרדכי יואל דוכמן וזה לשונו: "בעקבתא דמשיחא כשיהודי ילמד ליקוטי תורה ויראה איזה פירוש בפסוק ע"ד החסידות יחשוב שזה רק א פשט'ל, והאמת הוא שכן הוא הפירוש בפסוק"¹⁹.

✧ המשכיל שהעיד שאינו מבין מאומה

ר' אברהם אליהו פלוטקין התוועד פעם עם התמימים של תפארת בחורים בפאריז, בשנת תש"ח-ט, ועורר אותם בדבר הנחיצות בלימוד החסידות, בין היתר אמר ר' אברהם אליהו: "כאשר אני לומד את ספר המאמרים אידיש, רואה אני שאינני מבין מאומה"²⁰.

✧ ידיעת השלילה

המשפיע ר' שמאל לוויטין היה נוהג לחזור ולומר בפני תלמידיו בזה הלשון: אמנם לא הבנו כל כך את תוכן המאמר, אבל מה שכן הבנו, שההכנה לחג הפסח

(18) זכרון לבני ישראל עמ' מז

(19) רשימת סיפורים עמ' 47

(20) תשורה אולידורט-טייטלבוים (תשע"ה) עמ' 94

אינה מסתכמת רק בקניית כובע וחליפה חדשים, אלא יש דברים נעלים יותר (ע"ד "דע מה למעלה ממך", יש לדעת שיש דברים נעלים)²¹.

ללמוד מאמר כמו מהרש"א!

אדמו"ר המהר"ש אמר פעם: "מיינע חסידות דארף מען לערנען, ווי אַ תוספות אפשר ניט, ווייל תוספות איז דאך אַ ראשון, אבער וויא אַ מהרש"א א וודאי!" [את החסידות שלי צריכים ללמוד, אולי לא כמו שלומדים תוספות כי הרי הם ראשונים, אבל כמו מהרש"א בוודאי]²².

הצמח צדק הצטער כל ימיו על שאלתו

אדמו"ר הזקן ירד פעם מעליית הבית לקומה התחתונה, שם שהו אדמו"ר האמצעי ואדמו"ר הצמח הצדק, ופנה לאדמו"ר האמצעי ואמר: "בעשע, וואס טארכסטו?" [בעשע מה אתה חושב?], ויען: "עתיק ואריך", ופנה לצמח צדק ושאלו "מענדז'ע, וואס טארכסטו?" [מענדז'ע מה אתה חושב], ויען: "סובב וממלא". ופנה הצמח הצדק וישאל "זיידע, און וואס טארכסטו?" [סבא, ומה אתה חושב?], ויען אדה"ז תוך כדי הצבעה על המהרי"ל שהיה תינוק בעריסה: כמו שאתה לא יכול להסביר לו מה שאתה חושב כך אני לא יכול להסביר לך מה שאני חושב... כל ימיו היה אדמו"ר הצמח צדק מצטער מאין לקח העוזה לשאול כך את זקנו²³.

טעויות של אברהם פאריז

ר' אברהם פאריז היה ממונה על העתקת מאמרי אדמו"ר הריי"צ בתקופת תש"א ואילך, פעם הכין הרבי מאמר לקראת חג השבועות וציין לצטט קטעים ממאמרו של אביו אדמו"ר הרשב"ב, וכתב "להעתיק מעמוד.. שורה.. עד עמוד.. שורה..".

ר' אברהם אשר היה מקפיד ביותר להעתיק את דברי הרבי מילה במילה, הדפיס את המאמר אך לא השמיט את המילים "להעתיק מעמוד...". כאשר למדו

(21) תשורה אולידורט-טייטלבוים (תשע"ה) עמ' 87

(22) ליקוט סיפורים (פרלוב) עמ' רטז

(23) רשימת סיפורים עמ' 40

החסידים את המאמר לא הבינו את הפירוש בשורה זו, וסיפרו על כך לאדמו"ר מה"מ שליט"א, שמסר את טעותו של ר' אברהם לאדמו"ר הריי"צ. ביום ב' דחג השבועות התבטא אדמו"ר הריי"צ: "אויף אברהם פאריז אַ גרייז מעג מען אויך הארעווען" [על טעויות של אברהם פאריז צריכים גם להתייגע]²⁴.

ר' מיכאל דבורקין זרק כיסא על ר' שילם

ישבו פעם בהתוועדות שמחת בית השואבה בביתו של אדמו"ר מוהריי"צ בליובאוויטש, גדולי החסידים, ותוך כדי ההתוועדות התבטא ר' שילם קוראטין ואמר "בא מיר איז אפגעלייגט דער ענין אז אני הוי' לא שינתי" [אצלי מונח הענין של אני הוי' לא שינתי], וכששמע זאת ר' מיכאל דבורקין אשר היה אז לאחר לגימה הגונה של משקה, צרמו הדברים לאוזנו וזרק על ר' שילם כיסא..

בשמחת תורה באותה שנה, רצה ר' מיכאל לבקש על כך תיקון מאדמו"ר הרש"ב, אך בתחילה הצליח להוציא מפיו רק את המילים "שילם, געזאגט, ביינקל" [שילם, אמר, כיסא], וכשעודדו הרבי לדבר, סיפר את אשר אירע, אמו לו הרבי "בעלי עסק זעהן [רואים], ויושבי אוהל פילען [מרגישים]", שאל ר' מיכאל את הרבי והרי אני בעל עסק ואיני רואה? ענה לו הרבי, "זהו ענין של התבוננות בהשגחה פרטית"²⁵.

המשכיל בחסידות שחטף סטירה מהמשפיע

פעם בעת התוועדות חסידים בבית ר' משה גוראריה בתל אביב, פנה המשפיע ר' זלמן משה היצחקי לבעל הבית ר' משה ודרש ממנו בתור משכיל ידוע בחסידות, להסביר את הענין של "עצמות ומהות", ר' משה ניסה להתחמק בידועו שהלה מנסה להתקילו, אך ר' זלמן משה לא הירפה ודרש ממנו בתוקף לבאר את הענין.

לאחר הפצרות רבות, נאות ר' משה לבקשת ר' זלמן משה ופתח את פיו לבאר את הענין, אך בטרם הספיק להוציא הגה מפיו חטף סטירה הגונה על לחיו מר'

(24) אחד היה אברהם 50

(25) ר' שילם עמ' 35

• "משכיל" ו"עובד"

למשכיל יש טוב טעם בקיום מצווה, לעובד יש טוב טעם בעשיית טובה ליהודי.

(ספה"ש תרצ"ו עמ' 250)

השכלה היא קרה, ועבודה חמה, אצל "משכיל" מורגשת גם בעבודה קרירות ההשכלה. אצל "עובד" מורגש בהשכלה מה שעובר על גדות הלב.

(ספה"ש תש"ט עמ' 313)

מי שעוסק בהשכלה ואינו עוסק בעבודת התפילה, דומה לעשיר הפורט את רכושו למטבעות מזויפות.

(ספה"ש ת"ש עמ' 165)

חסידות והסברי חסידות ללא עבודה יש להם ריח רע, מחונך חסידי חש בדבר ומתרחק מכך.

(אג"ק אדמו"ר הריי"צ ח"י עמ' קי)

מי שחושב שהעיקר הוא הבנה בחסידות, מכניס צלם בהיכל ומבזה את החסידות.

(ספה"ש תרפ"ח עמ' 16)

חסיד שיש בידו השכלה בלי עבודה, נוח לו שלא נברא.

(זכרון לבני ישראל עמ' סה)

זלמן משה, באומרו: "עצמות ומהות הוא למעלה מכל הסבר ולמעלה מכל דיבור! עצמות ומהות הוא למעלה גם מכדי לומר שוהא למעלה מכל הסבר"²⁶.

• ליל שישי של מתנגד

ושל חסיד

באחת מהתועדויות ליל שישי תיאר כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ את ההבדל בסדר העבודה של חסיד ומתנגד בליל שישי:

המתנגד יושב כל הלילה ומעמיק בספר חושן משפט גדול, כשלפתע צצה אצלו איזו קושיא בדברים, ומעיין היטב עד שמוצא לה תירוץ, ואח"כ עולה שאלה נוספת, ומעמיק עוד ומוצא גם את תשובתה, וכה סותר ובונה פורק ומיישב עד שכשמאיר הבוקר הרי לו פלפול נאה ומוכן, וודאי לו שכעת החכים את קוב"ה ופמלייתו בהסברו המלומד, ומתוך כך הולך להתפלל בכוונת פירוש המילות, ואפילו כשמגיע לדברי דוד "לך הוי' הגדולה" חושב בליבו שאין זה נוגע אצלו, כ"א דוד המלך הוא שאמר כן, ובסיומו הולך לסעוד סעודת הבוקר בברכה לפנייה ואחרייה, ומיד לאחר מכן מתיישב ללמוד חוק שיעוריו הקבועים, ואין מלבדו ואפס זולתו...

(26) אנשים חסידים היו עמ' 44

ואילו החסיד, הנה כל הלילה למד במאמר של אדמו"ר האמצעי העוסק בעניין חכמה שבאצילות, והוקשה לו הכיצד הובא לזה משל מחכמה שכנפשו של האדם, דאף שהוא משל טוב מ"מ הרי אין ערך ודמיון בין זה לזה כלל, וכה יושב ומעמיק ולא מוצא תשובה לתמיהתו, וכבר האיר היום והוא עדיין לא יודע הפשט במאמר, וכיון שהוא עייף, פורש לנוח איזה זמן, ובתוך פחות משעה קם ויוצא לטבול במקווה, וטרם שבא להתפלל חושב שהרי צריך להקדים לימוד דא"ח לפני התפילה, ומעיין שוב באותו המאמר ומקווה שאולי יערה עליו רוח ממרום ובין כה יבין המאמר, ולומד כמה שעות וחושב ועדיין לא עלה בידו להבין, ומ"מ להתפלל הרי צריך, וכשפותח בתיבות "הודו לה" מהרהר לעצמו: האם אכן הנני נותן שבח לה' ומודה לו? והרי אני מציאות לעצמי! וכה מהרהר ומשתדל לפעול בעצמו הודיה לה' באמת, כשלפתע מביט בשעון ורואה שנותרו דקות מועטות עד לשקיעת החמה, וכיון שצריך להתפלל, הרי מיד חושף הוא את שאר התפילה במהירות ובמרוצת כ'בעל עגלה'.

א"כ המתנגד גם למד וחיידש בתורה וגם התפלל ככוונה, והרי הוא נהנה מכל העולמות. ואילו החסיד, כל הלילה עמל ללא תועלת ובסוף גם לא הבין את הפשט במאמר, וגם להתפלל בסוף לא הספיק אלא במרוצה כבעל עגלה. וסיים כ"ק אדמו"ר הרי"צ, "אז אונזער גהינום איז בעסער פאר זייער גן עדן" [הגהינום שלנו עדיף על גן העדן שלהם]²⁷.

✧ החסיד העובד הבין ע"י התפילה מה שלא הבין החסיד המשכיל

ר' שמואל-בער באריסובער היה נודע בתור 'משכיל' גדול בתורת החסידות, פעם נכנס ר' שמואל-בער אל אדמו"ר הצמח צדק ושאלו שאלה בתורת החסידות, ענה לו הרבי שיפנה את השאלה לחסיד ר' זלמן, שהיה אחד ה'מושפעים' של ר' שמואל-בער. אותו חסיד היה אדם פשוט מבחינת רמת ידיעותיו ב'השכלה' של תורת החסידות, ולפעמים היה נכנס אל ר' שמואל-בער כדי לשמוע ממנו 'חזרה' על המאמר האחרון שאמר הרבי, אבל היה 'עובד' והיה מאריך בתפילה, בשונה מר' שמואל בער אשר היה נוהג להאריך בתפילה כמו 'משכיל' תוך כדי עיון בעשרות ספרי וכתבי חסידות שהיו פתוחים לפניו.

חלפו שבועיים ור' שמואל-בער עדיין לא הצליח לפעול על עצמו למלא אחר הוראת הרבי. הייתכן שהוא, המשפיע וה'משכיל' הגדול, יבקש מאחד ה'מקבלים' שלו, שאינו 'משכיל כלל, שיסביר לו עניין בתורת החסידות?! לבסוף ניגש ר' שמואל-בער לאותו חסיד ושאל אותו את השאלה. לפליאתו הרבה, ענה לו הלה מיד על השאלה בביאור נפלא. שאל אותו ר' שמואל-בער: ומהיכן אתה יודע זאת? ענה: "אזוי האט זיך ביי מיר אפגעלייגט ביים דאווענען" [כך 'הונח' אצלי בשעת התפילה]. ור' זלמן הוסיף: הדוד שלי היה חסיד של אדמו"ר הזקן, והוא שמע מאדמו"ר הזקן שעבודתנו היא לשעבד את הלב, ואילו את ההשגה מקבלים אחר כך מלמעלה²⁸.

1 אופן הלימוד

תורת חיים 8 שעות רצופות

אדמו"ר המהר"ש אמר, אשר מאמר ב"תורת חיים" יכול הוא ללמוד רק בימות החורף, בלילי שבתות, מחצות הלילה עד אור הבוקר, שבעה או שמונה שעות רצופות²⁹.

סדר הלימוד של ר' זלמן משה

אופן לימודו של ר' זלמן משה היצחקי היה כך: בכל יום, לפנות בוקר, היה לומד 6 שעות רצופות. בסיום הלימוד היה מסמן בעפרון את המקום אליו הגיע בלימוד. התברר שבמשך שעות כה רבות היה לומד לפעמים רק 3 שורות בלבד! ועיקר הזמן הלך על הפנמת העניין, שיחדור ויכנס לפנימיות ויפעל את פעולתו. בשנים שגר ר' זלמן משה במוסקה ומשפחתו גדלה, לא היה יכול להקדיש לעצמו שעות לימוד במשך היום, בעקבות הטיפול במשפחה והעדר השקט בבית, היה ר' זלמן משה מתחיל את לימודו ב12 בלילה למשך 6 שעות עד השעה 6 בבוקר, באותם שנים עסק בהמשך "תרס"ו"³⁰.

(28) המשפיע ר' שלמה חיים קסלמן עמ' 387

(29) ליקוטי סיפורים (פרלוב) עמ' רלב

(30) אנשים חסידים היו עמ 32

✧ צירוף של שיא החיצוניות ושיא הפנימיות

המשפיע ר' חיים שאול ברוק דיבר פעם באריכות על אבסורד נוראי, אחד מתלמידיו, במטרה לשמח אותו, שלח לו מאמריקה תמונה בה נראה התלמיד יושב ולומד מאמר חסידות... קהות חושים שכזו! אמר המשפיע בכאב לב, אותו בחור אפילו לא מבחין בבעיה, הוא באמת מתכוון לשמח אותי, הוא באמת חושב שהתמונה הזו יפה, ולא שם לב לצירוף הבלתי נורמלי בין שיא הפנימיות, לימוד חסידות, לשיא החיצוניות, לשבת ולהצטלם לתמונה!³¹

✧ הגביר שכר חדר במלון וחזר על המאמר 400 פעם

אדמו"ר מהר"ש אמר פעם לחסיד ר' מנחם מאניש מאנעסאהן לחזור איזה מאמר דא"ח 400 פעם, אותו חסיד ידע שבביתו יבלבלוהו ולא יוכל לעמוד בזה, נסע איפה לחו"ל שם שכר חדר במלון וחזר על המאמר 400 כמצווה עליו. לאחר שגמר ויצא מהחדר אמר, שלא ראה כלום, לנגד עיניו היה רק המאמר שחזר, וחזן מזה לא ראה מאומה³².

✧ ישתו "פאנס" והעיקר שילמדו תורה אור

אצל החסיד ר' ארע (אהרן) מדאקשיץ, היה הסדר שבכל מוצש"ק בימות החורף היו מתקבצים כל בני העיר לביהמ"ד הגדול שלהם והיו שותים פאנס (תערובת מים רותחין עם ספירט וסוכר), אחר כך היה לומד עמהם חסידות מספר "תורה אור" לאדמו"ר הזקן.

בשבתות של חודש חשוון כשהיה בא חזרה מליובאוויטש (נוהג היה לנסוע אל אדמו"ר מהר"ש בחודש אלול ושוהה בליובאוויטש עד אחר החגים) היו עושים פאנס גדול מאד, והיה חוזר לפניהם על המאמרים ששמע מאדמו"ר.

פעם אחת כשהיה בליובאוויטש כמנהגו ונכנס לאדמו"ר מהר"ש אמר לו הרבי: "שמעתי שבדאקשיץ עושים פאנס ולומדים דא"ח, מה השייכות של פאנס לדא"ח? מכאן ולהבא אל תעשו כן, כשלומדים דא"ח צריכים ללמוד בלי פאנס".

(31) לקט ופרט עמ' 51.

(32) ליקוטי סיפורים (פרלוב) עמ' רכא

כשבא לדאקשיץ, במוצש"ק באו כל בני העיר והכינו פאנס גדול למען שמוע חזרת המאמרים, ואמר להם ר' ארע את דברי הרבי שמכאן ולהבא לא יהיה שום פאנס בשעת הלימוד, וחזר לפניהם על המאמרים בלי פאנס.

לשבת הבאה נתמעטו הבאים, וכה נתמעטו מזמן לזמן עד אשר בחודש אלול נתמעטו לגמרי, כשבא ר' ארע לליובאוויטש ונכנס לאדמו"ר מהר"ש שאל אותו אדמו"ר מהנעשה בעיר, וסיפר לו מה שנעשה, אמר לו אדמו"ר אם כן עשו פאנס ושתו, "אבי לערנט תורה אור" [לפחות ילמדו תורה אור]³³.

❧ לא רצה לעזוב את המיטה כי חלם על חסידות

פעם, כשהיה ר' אבא דאקשיצער אצל אדמו"ר המהר"ש, אמר לו הרבי ללמוד כל מאמר ארבעים פעמים, והסביר לו, כשתלמד כל מאמר ארבעים פעמים הרי בכל מקום שתהיה תנצנץ במחשבתך איזו אות מחסידות, ותפעל שתמיד תחשוב חסידות, והכלל הוא מה שאדם חושב ביום הוא חולם אח"כ בלילה, ותפעל שתגדל בחסידות.

ר' אבא סיפר שבבואו לביתו התחיל לקיים את מצות הרבי, הוא שכב על מטתו ולא רצה לרדת ממנה, כי הרגיש שהוא שרוי בחסידות³⁴.

❧ בשביל השכלה - בוודאי שלא לומדים חסידות

מספר המשפיע ר' מענדל פוטרפס: בזמן היותי בחרקוב למדתי בקביעות בחברותא עם התמים ר' אליעזר, בנו של ר' איצ'ה דער מתמיד. ישבנו בבית המדרש ור' איצ'ה היה יושב בחדר סמוך עסוק בעבודת התפילה. למדנו אז "המשך תרס"ו" והלימוד היה מוצלח מאוד, עיוני ויסודי. שנינו נהנינו מאוד מהלימוד הזה.

יום אחד, שעה שהיינו באמצע הלימוד, יצא ר' איצ'ה מחדרו כשהוא עטוף בטלית ותפילין, וקרא לי להיכנס לחדרו. היה זה לאחר שסיים את תפילתו, ורושם תפילתו הנלהבת עדיין היה ניכר על פניו. כשנכנסתי לחדר, עיניו של ר' איצ'ה בערו כשני גחלי אש והוא שאל אותי: "מענדל, בשביל מה אתה לומד חסידות - בשביל 'השכלה' או בשביל 'עבודה'?"

(33) זכרון הרז"ש עמ' 66.

(34) שמועות וסיפורים ח"ג עמ' 183

לשמע השאלה נפלה עלי אימה ופחד. היה ידוע ש'קפידא' של ר' איצ'ה עלולה להזיק (ובפרט בשעה כזו, כשפניו עדיין לוחטות מן התפילה). והיה אם אענה לו שאני לומד בשביל 'השכלה' - שלא כפי שהוא תובע שהכל יהיה אך ורק בשביל 'עבודה' - ינזוף בי על שאני רוצה להפוך את לימוד החסידות לעניין של 'השכלה' בלבד, ומי יודע מה יקרה לי? ואילו אם אענה לו שאני לומד בשביל 'עבודה' ינזוף בי על שאני מחשיב את עצמי ל'עובד', והרי 'ידע איניש בנפשיה' בשביל מה אני באמת לומד... לבסוף ענית לי: "בשביל 'השכלה' - בוודאי שאינני לומד"..

תשובתי המתחמקת מצאה חן בעיניו, הוא חיך ופטר אותי לשלום, ואז ביקש ממני לקרוא לחברותא, בנו ר' לייזר. כנראה הוא שאל אותנו את אותה שאלה. עמדתי מחוץ לחדר ושמעתי קולות של בכייה רמה שנשמעת מהחדר. שניהם בכו - גם ר' איצ'ה וגם בנו ר' לייזר...³⁵.

✧ הקדמה ללימוד חסידות - בקיאות בלקו"ת ותניא

ר' ניסן נעמנוב ביקר פעם בעיר יקטרינוסלב, ופגש את הרה"ג ר' לוי"צ שניאורסאהן - אביו של אדמו"ר מה"מ שליט"א, והלה נתן לו דרך בלימוד תורת החסידות, ובין הדברים אמר לו: "איך אפשר ללמוד חסידות לפני שבקיאים בתניא ובלקוטי תורה?".

ר' ניסן סיפר זאת לר' ישראל העשל גרינברג, והוסיף, לפני שבקיאים בלקוטי תורה מילא, אבל איך אפשר ללמוד חסידות לפני שבקיאים בתניא? ותבע ממנו בקיאות בתניא לכל הפחות.³⁶

וכן היה המשפיע ר' ניסן נעמנוב דורש ותובע מכל הבחורים בישיבתו שיהיו בקיאים בעל-פה ב"ב הפרקים הראשונים של תניא. הוא היה בוחן בעצמו את הבחורים, בשעת הבחינה לא היה לפניו ספר תניא פתוח, ולמרות זאת היה מתקן כל טעות, אפילו כאשר אמרו "כו" במקום "וכו"

הסדר היה שבגיל 11 היו מתחילים ללמוד תניא בעל-פה, וכשנער לפני גיל בר מצוה היה צריך להתחיל ללמוד בעל-פה את המאמר שאותו חוזרים כבר מצוה, הוא כבר היה חייב להיות בקיא ב"ב הפרקים. במחלקת הישיבה הקטנה היה

(35) יראת ה' אוצרו עמ' 108

(36) ביאורי ר' ניסן על התניא עמ' קלו

מתקיים מדי לילה 'סדר חסידות' לתלמידים בגילאי 12, המשפיע ר' ניסן לא היה מרשה להם ללמוד את המאמר של הבר-מצוה, אם עדיין לא ידעו את י"ב פרקי התניא הראשונים בעל-פה³⁷.

חסידות מהרבי

○ כשר' שילם ישן בר"ה

המשפיע ר' שילם קוראטין אירח פעם בראש השנה את חמתו בביתו בליובאוויטש, הוא התגורר אז בסמוך לשיבה, ברחוב שילעווע - ובמהלך היום של ראש השנה, הבחינה חמתו כי הולך הוא לנוח, שאלה אותו וכי רוצה הינך שמזלך ישן? ענה ר' שילם, אין מזל ישן יותר מאשר לא להיות מוכן למאמר של הרבי!³⁸

○ נפל למשכב מכך שפיספס את אמירת המאמר

אירע פעם שאדמו"ר האמצעי, מסיבה כלשהי לא היה באמירת דא"ח של אביו וכתוצאה מכך נפל למשכב, כאשר בא אביו לבקרו אמר לו "בערל, ביז וואנעט וועסטו זיצען ביי אמיר אויף קעסט - אז פון איינמאל ניט הערען חסידות ביזסטו קקאנק געווארען?!" [בערל עד מתי תהיה סמוך על שולחני אשר מכל שלא שמעת פעם אחת חסידות נפלת למשכב?!]³⁹.

○ התמים שזכה לחלומות עם ביאורים עמוקים מאדמו"ר

הרש"ב

סיפר הרה"ח ר' רפאל-נחמן כהן: כידוע, התמים ר' חיים-יונה היה חשוב מאוד בעיני כ"ק אדמו"ר הרש"ב, והיה נחשב לבעל מדרגה גבוהה בידיעת דא"ח ובעבודת השם בדרך החסידות. דרכו היתה, מאז ומתמיד לעשות הכל בהצנע לכת, בצניעות רבה.

37) תשורה ברנדלר (תש"ס) עמ' 25

38) ר' שילם עמ' 21

39) ליקוטי סיפורים (פרלוב) עמ' עח

לאחר הסתלקות הרבי הרש"ב, הוא התגלה פעם אל ר' חיים-יונה בחלומו ואמר לו ביאור של עניין עמוק בחסידות. ר' חיים-יונה לא חשב לעשות מהעניין סוד גדול, אלא גילה למישהו את הדברים שהרבי נ"ע אמר לו.

"חברך חבא אית ליה", והעניין התגלגל מפה לאוזן עד שהגיע אל הרבנית שטערנא שרה והיא סיפרה זאת לבנה הרבי הריי"צ. שלח הרבי הריי"צ לקרוא לר' חיים-יונה, ואמר לו בכעס רב כי ייתכן שהרבי נ"ע היה יכול להתגלות אליו פעמים נוספות, אך מאחר שהוא פירסם את הדבר ברבים, הוא גרם קילקול ומעתה הרבי נ"ע שוב לא יתגלה אליו⁴⁰.

מה אכפת לו, העיקר שיהיה חסידות

פעם הציעו שידוך עבור בתו של אדמו"ר האמצעי, ועיקר המדבר והמתעסק בזה היה אביו, רבנו הזקן. נענה רבינו ואמר לבנו: הרי אתה המחנותן, "דארפסטו דאך זאגן צו דיר געפעלט און דו ביזסט מסכים אויף דעם שידוך" [אתה הרי המחנותן, עליך לומר אם נראה לך השידוך ואם הינך מסכים לזה].

אחר כך אמר רבינו: "וואס ארט עם - ובלבד עסו ועט זיין אַ חסידות מהנ"ל" [מה אכפת לו - ובלבד שיהיה מאמר חסידות מזה]⁴¹.

טעם בחסידות יש לי מר' בער שלכם

ר' אייזיק מהומיל אמר פעם לאדמו"ר הזקן: "וואס גאט איז, וייס איך פון אייך אליין. חסידות, וייס איך פון אייערע ווערטער. אַ טעם אין חסידות, וייס איך פון אייער ר' בערין" [מהו הקב"ה יודע אני ממכם בעצמכם. חסידות, יודע אני מהמילים שלכם. טעם בחסידות, יודע אני מר' בער שלכם (אדמו"ר האמצעי)]⁴².

טאטע זאג חסידות!

הרבנית פריידקא בת אדמו"ר הזקן, חלתה פעם ושכבה בביתה. אדמו"ר האמצעי ביקש ממנה שכשיבוא אביהם לבקרה תבקשו לבאר את ענין שמונת בגדי כהן גדול בחסידות, ואכן אדמו"ר הזקן ניאות לבקשה והחל לבאר באריכות

(40) שמועות וסיפורים ח"א עמ' 235

(41) ליקוטי סיפורים (פרלוב) עמ' עט

(42) רשימת סיפורים עמ' 16

ובעריבות את הענין, אך את ענין האבנט לא ביאר כלל, אדמו"ר האמצעי, שהתחבא בחדר ליד, זרק לעברה את הגארטל שלו שתזכיר לאביהם לבאר את ענין האבנט, אך אדמו"ר הזקן הבחין בכך ואמר "דאס איז בערל'ס ארבעט?" [זה עבודה של בערל?], וקנסו שלא ישמע את דרושי החסידות ביום השבת.

מרוב צער, נפל אדמו"ר האמצעי למשכב, ומצבו הלך והחמיר עד כדי שלא היה יכול לקום ממיטתו, וכשהגיע אביו לבקרו בחדרו, אמר לו בשארית כוחותיו: "טאטע זאג חסידות" [אבא, תגיד חסידות], הרבי נענה לו ופתח בדרוש, ומצבו הלך והשתפר ועד סוף הדרוש כבר חזר לאיתנו⁴³.

✧ אדמו"ר הריי"צ מקנא בר' שילם

בשנה הראשונה לאחר הסתלקות אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע, התבטא פעם אדמו"ר הריי"צ, "איך בין מקנא שילמן, ער זיצט אין גן עדן און הערט פון טאטין חסידות" [מקנא אני בשילם, הוא יושב בגן עדן ושומע חסידות מאבא]⁴⁴.

✧ אדמו"ר הזקן התגלגל על הרצפה והחוזר אחריו

כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א ביאר פעם עניין מסוים ב'תורה אור' פרשת כי תשא, והתבטא ששם חסר המשך העניינים, ואמר על כן: "כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר שמצד גודל הדבקות של רבינו הזקן באמירת דא"ח היה לפעמים מתגלגל ("ער פלעגט זיך קייקלען") על הרצפה וממשיך באמירת המאמר תוך כדי גלגול, וה"חוזר" הראשי, ר' פינחס רייזעס, היה מתגלגל אחרי רבינו הזקן כדי לשמוע את המשך המאמר. כנראה, שבעת אמירת מאמר הנ"ל לא היה נוכח ר' פינחס, או שלא עלה בידו להתגלגל אחרי רבנו הזקן... ולכן חסר המשך העניינים"⁴⁵.

בהקשר להנ"ל התבטא פעם אדמו"ר האמצעי ואמר: "מתי הכירו שהעיקר לשמוע מאבא, מתי שהיה בדביקות והחל להתגלגל על הרצפה, היה ארק'ע (ר' אהרון מסטרשעלא) ג"כ מתגלגל עמו, אבל אני הייתי הולך עם אוזניים ולהאזין בשעת מעשה מה הוא אומר..."⁴⁶

(43) מגדל עז עמ' קפו

(44) קובץ רז"ש עמ' 72

(45) תורת מנחם ח"ב עמ' 270

(46) רשימת סיפורים עמ' 35

✧ הרבי שולח את המשרתים להעיר את החסידים לדא"ח הסדר אצל אדמו"ר האמצעי היה, אשר מפעם לפעם היה שולח את המשרתים להעיר את החסידים מאכסניוניהם לבוא לשמוע דא"ח, ולפעמים היה זה בשעות המאוחרות של הלילה⁴⁷.

✧ נשאר נכה ברגלו אך את המאמר שמע

מספר החסיד ר' ישראל לייב מזעמבין, שסיפר לו חותנו, שהי' מחסידי אמו"ר האמצעי, שהיה בליובאוויטש בעת חתונה של אחד מבניו של הרבי, ובעת שאמר הרבי דא"ח, חפש אחר מקום שיוכל לראות פני ולשמוע המאמר, מצא קורה סמוכה להתקרה, ותלה עצמו עליו, ורק גופו ורגל אחת עלתה בידו להעלות על הקורה, ורגלו השניה נסמכו עליה אנשים הרבה, ולא היה ביכולתו להעלות אותה. המאמר נמשך כששה שעות, ואחרי אשר ירד מהקורה נשארה רגלו בלי חיות ונשאר כל ימי חייו נכה רגליים⁴⁸.

✧ כתיבת דא"ח על רקע צלילי המקהלה

באחת הסעודות בהם השתתף הפרופסור פישל שניאורסון במחיצת אדמו"ר הריי"צ ביקש מהרבי שיספר סיפור על אדמו"ר האמצעי, בתחילה ביטל הרבי בקשה זו במחי יד, אך בהמשך הסעודה סיפר הרבי: פעם רצה אדמו"ר האמצעי לכתוב דא"ח, הזמין לפניו את המקהלה ("די קאפעליע") ובקשם לפתוח בשירה, הוא בעצמו ישב ליד שולחן כשפניו מוסכות אל הקיר ולמקהלה, וכתב חסידות "בעריבות נעימות ומתיקות"⁴⁹.

✧ עתיק ואריך לבעל עגלה בברסלב

בשנת תקע"א נסע אדמו"ר הזקן לבקר את רבי ברוך ממעזיבוז, בדרכו עבר הרבי בעיר ברסלב אצל רבי נחמן מברסלב, והתארח בביתו, בערב הציע לאדמו"ר הזקן ללון בביתו, אך הרבי סירב ואמר שברצונו ללון בעגלה, ויאמר ר"נ "אה איר ווילט דערציילען אייער בעל עגלה וועגן עתיק ואריך" [אה, אתם

(47) מגדל עז עמ' קפז

(48) רשימות דברים עמ' ק'

(49) מגדל עז עמ' קצ

רוצים לספר לעגלון שלכם אודות עתיק ואריך]. חסידים היו אומרים שביטוי זה היה העזה כנגד אדמו"ר הזקן⁵⁰.

מספר אדמו"ר הריי"צ, כאשר ביקר בברלין יחד עם אביו אדמו"ר הרש"ב, ביקרו פעם בנן שהיה נקרא "גן הקיסרים", שם היה ביתן נוי מיוחד של הקיסר וילהלם, שם היה הקיסר מטייל ונח בשעת ביקורו בנן, ובמקום עמד שומר מיוחד ששמר על הביתן, כשעברו לידו, אמר אדמו"ר הרש"ב לבנו שיש לו חשק להכנס לשם, שיחד אדמו"ר הריי"צ את השומר ונכנסו לביתן. במקום היה כיסא ושולחן ואף קסת ונייר מוכנים לכתובה, אדמו"ר הרש"ב התבטא שזהו "כיסא חכם" והתיישב עליו לרווחה והחל לכתוב על הנייר מאמר דא"ח והוא המאמר "וילך איש מבית לוי" מהמשך תרס"ו⁵¹.

מדוע אינך לומד את החסידות שלי?

החסיד ר' שלמה ביילין מנעוול המכונה שלמה דער געלער, סיפר שפעם ראה בחלומו את אדמו"ר מהר"ש, ואמר לו: "שלמה, פארוואס לערנסטו ניט מיינע חסידות?" [מדוע אינך לומד את החסידות שלי?], לאחר מכן הקיץ ונבהל מאד, מיד נטל ידיו וקם ללמוד מאמר של אדמו"ר מהר"ש.

לאחר מכן בהיותו בליובאוויטש, סיפר את דבר החלום לאדמו"ר הרש"ב לאחיו הרו"א, הרו"א לא הגיב ואדמו"ר הרש"ב שאלו האם ראה את הרבי בחלומו או שרק שמע הדברים בשם הרבי⁵².

לא השתתף בשיעורי המשפיע כי חסר לו ב"התקשרות"

בראשית דרכו של המשפיע ר' זלמן משה היצחקי, נתוודע לאור החסידות בזכות שיעוריו של ר' שמואל גרונם בישיבת תומכי תמימים בזמבין, ר' זלמן משה אשר היה תושב העיירה, הגיע פעם אחת לשיעור בישיבה ונפקחו עיניו ונפשו חשקה בלימוד החסידות, לאחר זמן מה נסע לרבי לראשונה לקראת תשרי תרנ"ט, ולהפתעתו המאמרים שחזר הרבי היום שונים בסגוננם מהשיעורים שהכיר, הלך הוא אל גדולי החסידים לברר את הענין, ונודע לו שר' שמואל

(50) רשימת סיפורים עמ' 18

(51) ספר השיחות תר"פ-ז שיחת שמיני עצרת ס"ב.

(52) ליקוטי סיפורים (פרלוב) עמ' רכח

גרונוס אינו מלמד כי אם את מאמרי החסידות של אדמו"ר מהר"ש, ואף גם זאת אינו מכנה בתואר "רבי" רק את אדמו"ר המהר"ש.

כאשר חזר לזמבין הפסיק את מנהגו הקבוע ולא התייצב יותר בשיעוריו של ר' שמואל גרונוס, באומרו "יש לנו רבי וצריכים ללמוד את החסידות שלנו". לקראת תשרי הבר נסע שוב ר' זלמן משה לרבי, וכשנכנס ליחידות שאלו הרבי האם ממשיך לשמוע את שיעוריו של ר' שמואל גרונוס, השיב ר' זלמן משה "לא!", "מדוע?" שאל הרבי, "כי הוא לא לומד את החסידות שלכם!" השבי ר' זלמן משה, למשמע דבריו עשה הרבי בידיו הק' תנועת ביטול ואמר "אויב אזוי, מאכט ניט אויס" [אם כך, לא נורא]⁵³.

א חסידישע גניבה

אדמו"ר הריי"צ כתב מאמר בצורת כתב אדמו"ר המהר"ש

מספר כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א: פעם נכנס אדמו"ר הריי"צ לחדר הכתבים של אביו, וכתב על גליון נייר ביאור בחסידות על הפסוק "וילך איש מבית לוי", בצורת כתב יד קודשו של אדמו"ר מהר"ש, מאחר ואדמו"ר הריי"צ התאמן בכתיבת כתב ידו של אדמו"ר מהר"ש, ואף כתב את הביאור בנוצת אווז כפי אשר היה נוהג אדמו"ר מהר"ש לכתוב. לאחר כתיבת הביאור הפליג בהתעמקות בכתיבי חסידות ושכח את הכתב בין הכתבים.

לאחר זמן, נכנס אדמו"ר הרש"ג לחדר ומצא את הכתב, ואמר לבנו אדמו"ר הריי"צ "יש לי היום שמחה, מצאתי מאמר של אביו שלא ידעתי עליו"

אדמו"ר הריי"צ לא ענה כלום, וכעבור כמה שבועות החליט להכנס לאביו ליחידות לבקש תיקון על הדבר, נכנס ופרץ בבכי ולא יכל לפתוח את פיו, שאלו הרבי לפשר בכיו, וסיפר את אשר אירע וביקש תיקון, ענה לו הרבי, "לא נורא כל כך..."⁵⁴.

מלקות תקבל אבל למה לא גנבת?

מנהג הי' לו לאדמו"ר האמצעי להעתיק את כתבי אביו ללא רשות. והנה ברבות הימים פרצה שריפה ל"ע אשר כילתה את כתבי היד של רבינו הזקן, כשנודע לו

(53) אנשים חסידים היו עמ' 12.

(54) תורת מנחם ח"א עמ' 4

שבידי בנו נמצאים העתקות מכתבי היד קראו ויבקש ממנו שיראה לו הכתבים שנמצאים ברשותו, בין הדברים שאל: "והיכן הוא "בוך" [ספר] פלוני?" השיב אדמוה"א: "יראתי מלנגוע בו כי הי' כתוב עליו אזהרות, חרמות ועונשים למי שיביט בו". אמר לו אביו: "שמיץ וואלסט חאפן, אבער וואלסט דאך וויסן וואס דארטן שטייט" [מלקות תקבל, אבל תדע מה כתוב שם]⁵⁵.

✧ כשאדמו"ר הרש"ב תפס את בנו מעתיק מאמר

פעם תפס אדמו"ר הרש"ב את בנו אדמו"ר הריי"צ, "גונב" מאמרים, ומעתיקים ללא רשות, והתבטא "גם אצלי בבית אינני כבר בעל הבית". מדברים אלו קיבל אדמו"ר הריי"צ שבירת לב חזקה וביקש תיקון על כך, ולאחר זמן קיבל מאביו את המפתחות לארונות הכתבים⁵⁶.

✧ געוואלד מדוע לא גנבתם?

סיפר כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א: "פעם נשרפו הרבה כתבים אצל הצ"צ, וכשהתברר לו שאין בידי החסידים העתקות, נענה ואמר: "געוואלד", מדוע לא גנבתם את הכתבים (להעתיקים), אילו גנבתם, הייתי גם אני נהנה מכך!..."⁵⁷.

✧ מבצע גניבת הגהות אדמו"ר הרש"ב ע"י התמימים

בשנת תרנ"ח כתב אדמו"ר הרש"ב הגהות למאמר ד"ה פתח אליהו שבתורה אור, ולא התיר להעתיקם. הדבר נודע לר' אברהם פאריז וצמאנו ללמוד את ההגהות הללו היה עצום, ובהזדמנות מסוימת הצליח להשיג את ידיו על כתבים אלו, והעבירם לר' חיים ליברמן להעתיקה, ולאחר מכן החזירם למקומם.

ר' אברהם לא שמר את העתיקה לעצמו, אלא העבירם בין התמימים, וכך ישבו כל התמימים בליובאוויטש ולמדו בסודיות את ההגהות, תוך זהירות רבה שהדבר לא יגיע לאוזני לאדמו"ר הריי"צ. אולם לאחר זמן מה כאשר נשאל אחד התמימים על ידי אדמו"ר הריי"צ במה הוא עוסק, וענה לתומו בהגהות למאמר פתח אליהו, מיד נפתחה חקירה בישיבה ונתגלה גניבתו של ר' אברהם,

(55) רשימת סיפורים עמ' 49

(56) תורת מנחם ח"ב עמ' 221

(57) תורת מנחם ח"א עמ' 124

וידו של ר' חיים ליברמן במעל. ושניהם נענשו בעונש חמור, ר' חיים ליברמן נענש שלא להכנס למטבח שבוע ימים, ור' אברהם בעונש חמור יותר.

כשבעים שנה לאחר מכן דיבר על כך כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א בהתוועדות ואמר: "אברהם פאריז היה יהודי חסידי, הוא למד חסידות, והוא היה תמים חסידי אמיתי, הרי נ"ע אמר עליו "תבוא ברכה והלוואי שגם אחרים היו גונבים"⁵⁸.

✧ הרבנית משתפת פעולה עם העתקת המאמרים

סיפר כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א: הרבנית הצדקנית בעלת היארצייט היתה מאלה שהיו מעתיקים את הכתבים של אדמו"ר מהר"ש. בהיות אדמו"ר מהר"ש מסודר ביותר, וידעו בדיוק סדר יומו, כולל גם הזמנים שהי' נוסע לטייל - היו מתגנבים, בעת שהי' יוצא לטייל (לאחרי שהיו מעמידים שומר להודיע בעוד מועד על שובו), ומעתיקים כתבי דא"ח. באופן כזה העתיקו ריבוי כתבים. א' המעתיקים היתה כאמור הרבנית הצדקנית בעלת היארצייט. אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר היו מונחים ההעתקות שלה מכתבי אדמו"ר מהר"ש, בתיק אחד, עם ההנחות של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע⁵⁹.

✧ אל תבוז לגנב!

אחד מחסידי הצמח צדק, גנב פעם כתב חסידות מבית הרבי, וכששלח הרבי את משרתו חיים בער להביא את הכתב ממקומו ולא מצאו, הבינו ידו של מי במעל, והמשרת הלך לביתו של אותו חסיד והביא אותו ואת הכתב אל הרבי.

כשנכנסו צעק עליו הרבי: גנב! מדוע לקחת ממני הביכל [הכתב] ממני?

באותו מעמד היה נוכח הגאון רשנ"ז מלובלין בעל התורת חסד, ופנה לרבי ואמר, הרי כתוב אל תבוז לגנב...

השיב הרבי, הרי הכתוב עצמו קוראו גנב, ואך בדברים אחרים אין לבוזות⁶⁰.

(58) אחד היה אברהם עמ' 23

(59) תורת מנחם ח"ב עמ' 221

(60) מגדל עז עמ' רד

פרק ב

שמהת הנפש האמיתית

ביאור בשפה קלה וברורה על פרק ל"ג
בספר ליקוטי אמרים - תניא

82
ששוארו . היינו כחברו את עמיתך עם שארץ כנענה
בו מצות ה' וכן תהיה את עמיתך עם שארץ כנענה
ובמנו האנשים לא שב מרשאו אצלו ונה עלו אמר
אבל כי שארץ כנענה של ארץ אבות שלום וכי
הלך את הבריות לחוהה . למה שאף
אבות את המצוה ה' ויבחרו לכן יקרא בשם ברוח
והדברים יצד למשכן לחוהה ויבחרו לכן יקרא בשם ברוח
בעלמא יצד לקרב לחוהה וגם המקורבים אליו והמקורבים
ואלו יוכל לקרב ויבחרו לכן יקרא בשם ברוח
שבר מצות אבות ויבחרו לכן יקרא בשם ברוח
ולא שבו מקורבותם שנתנו לשנאיהם מצוה לאהבה
ואלו יוכל לקרב ויבחרו לכן יקרא בשם ברוח
גם כבוד ה' ויבחרו לכן יקרא בשם ברוח
המצוה נפש האלקות וגם לעמוד הדמים כלבו עליה
כי היא כבוד ה' ויבחרו לכן יקרא בשם ברוח
ברשע נפש האלקות אשר פרה את אברהם ולא אמר
הדעה הנבילה שנתנו שנתנו וגו' אלא על המינים
והאפיקורסים שאין להם חלק כבוד ה' כראותו
בנביא רמז מ' דרשת] :

פרק ל"ג עמוד וזה היה שמה הנפש האמיתית
ובכפרם בשחמה כשחמה בנפש לבב אי
לובנה ולחמה ולחמה בשחמה לבב אי
מיוחסת ששך יוציא בשכלו ובנינו ענין דידו ית'
עומקם כשחמה יוציא בשכלו ובנינו ענין דידו ית'
עומקם ששך יוציא בשכלו ובנינו ענין דידו ית'
עומקם ששך יוציא בשכלו ובנינו ענין דידו ית'

ממש כמו שכתבנו כי עולם הזה חשמים וראשיה וגם
במקום היה דברו כמלא המקום הזה וגם עתה כן
צבאם כלו שם שניו כלל מפי שכל הנבראים
הוא אצלו במציאות ממש כביכול אותות הדבור
במלאכה במקור וישירן הוא מרות דגש ונצטווה
והמחשבה ברוחניות הכמה כונה ודעה כי שאין כום
שהן אצות עדיין קדם שמתלכשת כלבוש המחשבה
ברו אצות עדיין קדם שמתלכשת כלבוש המחשבה
[כמי' גשמי לוח מענין ביטול זו ואור השמש כמקורו
משל גוף כבוד השמש שברקעו שם שם מאד ומתפשט
הוא גוף ואור ויבחרו שאת מרחששתו והאירו
וראי זהו העולם אלא שישם הוא כמלא במקור
בדלוק אינו במציאות כלל : וככה ממש חדך משל
ובאילו העולם ומלאו במציאות לנבי מקוד שחוא
הוא ביטול ומשמש באיכו' . והנה כשעמק בזה
אור איש ישמה לבו והגל נפש אף גילת ורנן בכל לב
הדבש ומאד באמנה זו כי רבת היא כי קבת אלהים
וגשש וזה כל האדם והכלית בריאתו ובביאות כל
במשל לקמן באיכות . והנה כמה גדולה שמה
העולמות עיונים והרעיוני להיות לו דיה ו בתרונתו
כמי' ושפל אששם בהרקיבותו למלך כשר והם
הדברים אחר עמו כביתו וקין לאין קין לקבת
המרת מלת הקבה וכדכתיב כי זה הוא זה אשר ערב
לבו לנשאת אלי נאם ה' : ועל זה תיקנו לתן שבה
לבו לנשאת אלי נאם ה' : ועל זה תיקנו לתן שבה
העולמות לשמו ית' בכל עולמו אשריו מה טוב
לענו וכו' ומה יפה וישרנו כלום כמו שראים שש

.. הדרך להביא את המשיח - היא .. על-ידי הוספה בשמחה,
שמחה בטוהרתה, שמחה שתיכף ומיד תביא את משיח צדקנו.
.. והעיקר - שבמקום אריכות הדיבורהשקלא וטריא כו'
יתחילו במעשה בפועל: לצאת בקריאה והכרזה על-דבר הוספה
מיוחדת בשמחה כדי להביא את המשיח, ובדאי שעל-ידי-זה
ביאו את המשיח בפועל ממש, ובזריזות הכי גדולה "לא עיכבן
כהרף עינין", ואדרבה - ינסו ויוכחו!!

מבוא

בפרק ל"ג כותב אדמו"ר הזקן עצה ליהודי ה'בינוני' הנלחם ב'מלחמת הנפשות', בין הנפש האלוקית לנפש הבהמית - כיצד יבוא לידי שמחה אמיתית.

ההתבוננות המרכזית בפרק היא: התבוננות באחדות השם, שכל העולם כולו אינו תופס מקום אצלו, ואף על פי כן - זוכה היהודי להיות מארח לשכינה.

התבוננות זו משמחת את הנפש, מתוך ההבנה כמה גדלה שמחת איש פשוט שזוכה לארח בביתו את המלך, ועל אחת כמה וכמה מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. כאשר יתבונן האדם שזו שתכלית הבריאה היא להיות לו דירה זו בתחתונים - ישמח ליבו באמונה רבה זו, שהיא היסוד לכל התורה כולה, והיא קרבת אלוקים ממש. על אמונה זו, ששייכת רק אצל יהודים, אומרים בהקדמה לתפילת השחר "אשרינו מה טוב חלקינו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו".

על פי זה מבאר אדמו"ר הזקן את הפסוק "ישמח ישראל בעושי"ו" - לשון רבים - שהכוונה היא לעולם הזה על כל 'קליפותיו' ה'נפרדים', שמתאחדים תחת הבורא יתברך.

פרק לג עוד זאת תהיה שמחת הנפש האמיתית ובפרט כשרואה
בנפשו בעתים מזומנים שצריך לזככה ולהאירה
בשמחת לבב אזי יעמיק מחשבתו ויציר בשכלו ובניתו ענין יחודו ית' האמיתית

ביאור

לָבָב, להחדיר בה שמחה. כיצד יעשה
זאת?

שמחה אמיתית - תמידית
ונצחית

אָזִי, עליו להכניס לתודעתו את
התכנים שיפורטו בהמשך. אך, על
מנת שתודעתו אכן תשתנה, על
צורת המחשבה לכלול שתי שלבים
הכרחיים:

א. יַעֲמִיק מַחְשְׁבָתוֹ, עליו להתבונן
בדעתו בתכנים אלו מתוך תחושה
והרגשה שהם נוגעים לו באופן
אישי. ב. וַיִּצְיֵר בְּשִׁכְלוֹ וּבִיָּתוֹ, עליו
'לצייר' את התכנים בעיני שכלו,
כאילו הוא מסתכל על ציור הפרוש
מול עיניו. שתי שלבים אלו יבטיחו
שאכן לא מדובר רק בהבנה שטחית
אלא במחשבה אפקטיבית ותועלתית
על מנת להגיע ל"שמחת הנפש
האמיתית".

אחדות השם

ובאלו תכנים עליו להתבונן? מפרט
אדמו"ר הזקן:

הנושא הכללי הוא עֲנִין יְחִוּדוֹ יִתְבַּרַךְ
הָאֱמֵתִי, שהקדוש ברוך הוא הינו
"יחיד". למספר "אחד" יש "שתיים",

בפרקים הקודמים בספר התניא,
ביאר אדמו"ר הזקן כיצד יגיע יהודי
לשמחה מצד הנפש האלוקית שקיימת
אצל כל אחד.

בפרק זה, פרק ל"ג, ממשיך ומבאר
אדמו"ר הזקן דרגה נוספת בשמחה
- בנוסף לשמחתו של היהודי מצד
הנפש האלוקית, עוד זאת תִּהְיֶה
שְׂמֵחַת הַנֶּפֶשׁ הָאֱמֵתִית - שמחה גם
מצד הגוף והנפש-הבהמית, שהיא
אמיתית משום שהיא תמידית ונצחית,
שכן הנפש האלוקית מתגלה רק בעת
לימוד התורה וקיום המצוות שבהם
יתכן חלילה הפסק מצד התגברות
הנפש הבהמית - ואילו שמחת היהודי
מעצם מציאותו בגוף בעולם הזה,
יכולה להיות בכל רגע נתון.

בשמחה זו צריך להיות יהודי תמיד,
וּבִפְרָט - במיוחד במצבים - מְשֻׁרְוֵאָה
בְּנַפְשׁוֹ בְּעֵתִים מְזֻמָּנִים שליבו אטום
והוא לא מסוגל להיפתח לדברים
שבקדושה, והוא מבין שְׁצָרִיךְ לְזַכְּכָהּ,
לזכך את הנפש, וּלְהַאֲרֶה בְּשִׂמְחַת

איך הוא ממלא כל עלמין עליונים ותחתונים ואפי' מלא כל הארץ הלזו הוא כבודו ית' וכולא קמיה כלא חשיב ממש והוא לבדו הוא בעליונים ותחתונים ממש כמו שהיה לבדו קודם ששת ימי בראשית

ביאור

ובין בעולמות הגשמיים, בשווה ובאותה רמה.

לאחר ההתבוננות בשתי הפרטים הראשונים - "ממלא כל עלמין" ו"סובב כל עלמין" - על היהודי להמשיך להתבוננות הבאה: וְכָלֵא קַמֵּיהּ פְּלֵא חָשִׁיב מְמַשׁ [= וכלפיו, כולם כלא נחשבים]. גם האור ש"ממלא כל עלמין" וגם האור ש"סובב כל עלמין" - לא נחשבים בפני הבורא יתברך, שכן הוא בכבודו ובעצמו הרבה יותר נעלה מהעולמות. הכל נחשב כמו כלום לגבי הקדוש ברוך הוא.

♀ בלי שינוי כלל

על פי זה, יהיה קל יותר להבין ולהתבונן בכך ש - והוא, הקדוש ברוך הוא, לבדו הוא בעליונים ותחתונים ממש כמו שהיה לבדו קדם ששת ימי בראשית, היות שהכל נחשב כמו כלום לגביו - אין אצלו הבדל בין המצב שהוא היה "לבדו" לפני בריאת העולם לבין המצב אחרי ששת ימי בראשית,

ואילו "יחיד" פירושו - אין עוד משהו או משהו חוץ ממנו. ההתבוננות מתחילה בהנחת-היסוד שהדבר האמיתי היחיד בעולם הוא הקדוש ברוך הוא, ובלעדיו לא קיים שום דבר.

מכאן, על היהודי לרדת לפרטים: להתבונן איך הוא, הקדוש ברוך הוא, מְמַלֵּא כָּל עֲלָמִין [=את כל העולמות] עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. הקדוש ברוך הוא מעניק חיות לנבראים העליונים והרוחניים כפי סגנונם, ולנבראים התחתונים והנחותים - כפי סגנונם. כבורא, הוא 'מצמצם' את החיות בהתאם לכלי הקיבול והקליטה של הנברא.

לאחר מכן על היהודי להמשיך לפרט הבא: וְאֵפְלוּ מְלֵא כָּל הָאָרֶץ הֶלְזוּ הוּא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. גם החיות האלוקית שאינה מתייחסת לכל נברא באופן פרטי ואישי, אלא כוללת את כולם תחת אותה 'מטריה' של חיות אלוקית, המוגדרת בתורת החסידות בתואר "סובב כל עלמין" - נמצאת בכל מקום, בין בעולמות הרוחניים

וגם במקום הזה שנברא בו עולם הזה השמים והארץ וכל צבאם היה הוא לבדו ממלא המקום הזה וגם עתה כן הוא לבדו בלי שום שינוי כלל מפני שכל הנבראים בטלים אצלו במציאות ממש כביטול אותיות הדבור והמחשבה במקורן ושרשן הוא מהות הנפש ועצמותה שהן עשר בחינותיה חכמה בינה ודעת כו' שאין בהם בחי' אותיות עדיין קודם שמתלבשות בלבוש המחשבה

ביאור

משל ראשון - מנפש האדם:

כְּבִטּוּל אוֹתוֹת הַדְּבֹר וְהַמְחֻשְׁבָּה, לפני שהאדם מדבר וחושב, אין לו מילים ואותיות ממשיות. אותיות ומילים מצטרפות זו לזו רק כאשר האדם מעוניין לגלות את מחשבותיו ורגשותיו - או לעצמו, או למישהו אחר, אבל לכתחילה - המילים מצד עצמם 'מתבטלות' בְּמִקּוֹרָן וְשָׂרְשָׁן, הוא מהות הַנֶּפֶשׁ וְעִצְמוֹתָהּ, ולא תופסות מקום ומציאות לעצמם.

שֶׁהֵן, במילים "מהות הנפש ועצמותה", מתכוון כאן אדמו"ר הזקן לַעֲשׂוֹר בְּחִינּוֹתֶיהָ, חֻכְמָה בִּינָה וְדַעַת כו', המוחין והמידות שהם נעלים יותר מה'לבושים' - המחשבה, הדיבור והמעשה, שֶׁאֵין בָּהֶם בְּחִינַת אוֹתוֹת עֲדֵינן קֹדֶם שְׁמַתְלַבֶּשֶׁת בְּלְבוּשׁ הַמְחֻשְׁבָּה, והאותיות והמילים 'מגיעות' רק כאשר האדם מעוניין 'להתלבש' במחשבות לעצמו.

וְגַם, אותו הדבר הוא גם בְּמִקּוּם הַזֶּה שְׁנִבְרָא בּוֹ עוֹלָם הַזֶּה, הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם - בדיוק כפי שהיה הוא לְבָדוֹ מִמְּלֵא הַמִּקּוּם הַזֶּה לפני בריאת העולם, כמו כן וְגַם עֵתָה כֵּן הוּא לְבָדוֹ בְּלֵא שׁוּם שְׁנוּי כְּלָל.

לכאורה, נשאלת השאלה: כיצד ניתן לומר שהקדוש ברוך הוא ממשך להיות "לבדו" בעולם גם אחרי שנבראו השמים וכל צבאם (שמש, ירח, כוכבים), והארץ וכל צבאה (דומם, צומח, חי ומדבר)? עונה על כך אדמו"ר הזקן:

מִפְּנֵי שֶׁכָּל הַנִּבְרָאִים בְּטָלִים אֶצְלוֹ בְּמִצִּיאוֹת מִמֶּנּוּ - הנבראים (השמים וכל צבאם, הארץ וכל צבאה) בטלים בפניו ובעקבות כך הקדוש ברוך הוא יחיד בעולם, בדיוק כמו לפני שברא אותם!

ביטול האותיות בפני השכל כדי להבין זאת, כותב אדמו"ר הזקן שני משלים:

[כמ"ש בפ' כ' וכ"א באריכות ע"ש] וכמ"ש גם כן במקום אחר משל גשמי לזה מענין ביטול זיו ואור השמש במקורו הוא גוף כדור השמש שברקיע שגם שם מאיר ומתפשט ודאי זיוו ואורו וביתר שאת מהתפשטותו והארתו בחלל העולם

ביאור

כל מציאותם. ברגע שחלילה יפסיק דבר ה' להוות אותם - הם יחזרו להיות כלום, אין ואפס כמו לפני שנברא העולם].

נר בשעת צהריים

משל שני מביא כאן אדמו"ר הזקן, מאור השמש:

וּכְמוֹ שְׁנֵתְבָאָר גַּם כֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר (שער היחוד והאמונה, פרק ג') מְשַׁל גְּשָׁמֵי לְזֶה, משל נוסף שמחדד את ההבנה שכל נברא באופן אישי בטל לקדוש ברוך הוא,

מֵעֵינֵן בְּטוֹל זִיו וְאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ בְּמִקְוֵוֹ, הוא גוף כדור השמש שברקיע - בעיני יושבי הארץ, השמש מתבטאת בקרני השמש שמגיעים אלינו, מאירים לנו ומחממים את העולם, אולם לאמיתו של דבר לעומת כדור השמש עצמו, אין שום משמעות לקרני השמש...

וזאת למרות שגם שם, כאשר זיו השמש נמצא בתוך גוף כדור השמש, מאיר ומתפשט ודאי זיוו ואורו, וביתר שאת מהתפשטותו והארתו בחלל

משל לדבר: אחד שיודע מסכת שלימה עם כל הפרטים שבה בעל פה, ולאחר מכן עוסק בנושא אחר. בשעת עיסוקו השכלי בנושא האחר - המסכת 'מוכנסת למגירה' ואין לה משמעות כעת, היא בטילה בפני 'הכח המשכיל'. כאשר הוא ירצה לאחר מכן להשתמש בידיעותיו הראשונות, הוא 'ישלוף' את המסכת מזכרונו ו'יכניס' אותה בחזרה לאותיות ומילים.

[כְּמוֹ שְׁנֵתְבָאָר כבר משל זה על ידי אדמו"ר הזקן בספרו זה, ספר התניא, בפרקים כ' וכ"א באריכות, ע"ן שם, ושם מבאר אדמו"ר הזקן, שדיבורו של ה' אינו כדיבורו של האדם: המילים שהאדם מוצא מפיו - יוצאים מפיו, החוצה, ואילו דיבורו של ה' אינו יוצא ממנו, אלא הוא נשאר בתוכו תמיד. לכן, הוא בטל בתוך המקור שלו, הוא ה' יתברך.

משל זה מובא כאן על ידי אדמו"ר הזקן כדי שנבין עד כמה הנבראים בטלים בתוך דבר ה' - כמו האותיות שבטלות בתוך מקורם, ודבר ה' הוא

אלא ששם הוא בטל במציאות במקורו וכאילו אינו במציאות כלל: וככה ממש דרך משל הוא ביטול העולם ומלואו במציאות לגבי מקורו שהוא אור א"ס ב"ה וכמש"ש באריכו'. והנה כשיעמיק בזה הרבה ישמח לבו ותגל נפשו

ביאור

לכל נברא בעולם יש את המציאות שלו הנראית ונגלית לעין, אך האמת היא שהוא לא נחשב לכלום כלפי ולעומת מקורו, אור אין סוף ברוך הוא.

וכמו שנתבאר על ידי אדמו"ר הזקן שם בפרק ג' משער היחוד והאמונה (החלק השני בספר התניא) באריכות.

שמחה כפולה

והנה, כשיעמיק היהודי בזה בהתבוננות בכל הפרטים המוזכרים לעיל - בכך שה' ממלא כל עלמין, סובב כל עלמין, מלוא כל הארץ כבודו, הכל לפניו כלא נחשב, והוא לבדו כמו לפני בריאת העולם וכל הנבראים בטלים בפניו, והיהודי יתבונן בכל נושאים אלו הרבה - תקופת זמן ממושכת ופעמים רבות,

הוא יבין זאת היטב במוחו, ולאחר מכן כתוצאה מכך ישמח לבו, ולאחר מכן גם ותגל נפשו, הוא ירגיש זאת בכל כוחות הנפש. השמחה תהיה כה גדולה, באופן שעליה נאמר (ישעיה,

העולם, כי הרי הוא נמצא 'כבית', במקום הטבעי שלו, אלא שבכל זאת, שם הוא בטל במציאות במקורו, וכאילו אינו במציאות כלל.

דוגמא לדבר: כאשר אור הנר מאיר בצהריים - אין לאור הנר שום משמעות. הוא אכן נמצא, הוא לא נעלם, והראיה שבאם יכסו את חלונות החדר על מנת שאור השמש לא יחדור אליו היו מרגישים באור הנר, אלא מאחר שקיים אור גדול יותר של השמש (ללא כיסוי החלונות) - אור הנר לא נראה ואין לו השפעה כלל, אף אחד לא מרגיש את התועלת שיוצאת ממנו, וממילא הוא לא נחשב למציאות.

כך, ויותר מכך, אין בזיו ואור השמש מציאות כאשר הוא נמצא במקורו - בשמש עצמה.

וככה ממש דרך משל הוא הנמשל: בטול העולם ומלואו במציאות, שהעולם וכל ברואיו בטלים במציאות וכאילו אינם קיימים כלל לגבי מקורו, שהוא אור אין סוף ברוך הוא. אמנם

אף גילת ורנן בכל לב ונפש ומאד באמונה זו כי רבה היא כי היא קרבת אלהים ממש וזה כל האדם ותכלית בריאתו ובריאות כל העולמות עליונים

ביאור

פרק ל"ה פסוק ב' "אֶף גִּילַת וְרִנָּן" כביטוי של שמחה כפולה. משחר בריאתם, כי כל ישראל "מאמינים בני מאמינים".

אמונה זו כה גדולה, פי רבה היא - היא כל כך נעלית ונשגבת, פי היא קרבת אלוקים ממש: עצם העובדה שנקלט ביהודי ענין כל כך עמוק ורוחני כמו אחדות השם האמיתית, היא זו שמבטאת ומעידה על קירובו ממש לאלוקים, הן מעת בריאתו והן ובמיוחד על ידי ובהמשך להתבוננותו האישית בשכלו.

השמחה הזו תחדור בו באופן כזה שכל כולו יהיה מלא ממנה, והיא תשפיע על כל התנהגותו. וזאת על דרך שנאמר בפסוק "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך, ובכל נפשך ובכל מאודך", שתחילה האהבה מורגשת בלב, ולאחר מכן היא מתבטאת בכל כוחות הנפש, עד כדי "בכל מאודך", כך גם לגבי שמחה זו: היא תחדור באדם (א) בְּכָל לֵב (ב) וּנְפֶשׁ (ג) וּמְאֹד, עד שהיא יוצאת מגדר הכוחות והחושים הרגילים של האדם.

אחדות השם - תכלית הבריאה

וזה, האמונה הזו באחדות ה', איננה רק מובילה לשמחה אמיתית, אלא היא גם מובילה למימוש תכלית בריאת האדם בעולם, משום שהיא פל האדם - רק בזכותה שווה כל מציאותו של האדם והיא תכלית בריאתו! יהודי נברא בעולם הזה, נשמה בגוף, כדי שהוא ירגיש ויחוש 'כלי' לגילוי האלוקות של הבורא יתברך. כדי שהוא יפעל על עצמו 'ביטול' פנימי ומלא להשראת השכינה על גופו הגשמי.

אמונה שטבועה ביהודי

כל השמחה הגדולה הזו נובעת מכך שהוא התבונן באמונה זו. למרות שהיהודי הגיע לכך על ידי ההתבוננות בשכלו האישי, ולכאורה לא היה מקום לקרוא לזה "אמונה" אלא "הבנה" - מגדיר זאת אדמו"ר הזקן כ"אמונה", משום שהבנה זו מיוסדת על האמונה ש"בדבר ה' שמיים נעשו", והיא האמונה באחדות ה' שנטועה ומושרשת בלב כל ישראל

אחדות השם היא תכלית בריאתו של היהודי ובריאת פל העולמות, עליונים

ותחתוני' להיות לו דירה זו בתחתוני' כמ"ש לקמן באריכות. והנה כמה גדולה שמחת הדיוט ושפל אנשים בהתקרבותו למלך בשר ודם

ביאור

כלשהו או כמה פרטים נעשים דירה לו יתברך, אלא כל המציאות לכל פרטיה נעשית דירה לבורא יתברך.

כְּמוֹ שֶׁיִתְבָּאֵר לְקַמֵּן בְּאַרְיִכוֹת, בפרקים ל"ו-ל"ז, שתכלית בריאת העולם הוזה תתממש בימות המשיח, בגאולה האמיתית והשלימה. או אז, תורגש ותיראה בכל העולם כולו אחדות השם בצורה המושלמת ביותר. כעת, ההתבוננות באמונה זו היא הכנה להתגלות המושלמת בגאולה האמיתית והשלימה, ועד 'לחיות' כבר כעת מעין המעמד והמצב של ימות המשיח.

○ המשל: עם המלך בבית שלי

וְהִנֵּה, התבוננות זו, תפקידה - כאמור בתחילת הפרק - לעורר אצל האדם שמחה אמיתית, שמחה שהיא גם מצד הנפש הבהמית. לאחר ההתבוננות האמורה לעיל בענין אחדות השם, הרגשתו של היהודי מתחילה להשתנות. הוא מבין, עד פְּמָה גְדוּלָה שְׂמֶחַת הַדְּיוּט וְשֶׁפֶל אַנְשִׁים בְּהַתְקַרְבוֹתוֹ לֹא רַק לְאָדָם, שעצם הקירוב בין אנשים גורם לשמחה, אלא הקירוב הוא לְמֶלֶךְ בְּשָׂר וָדָם,

וְתַחְתּוֹנִים. ה' ברא את כל אלה במטרה אחת: שיורגש בהם הביטול הפנימי לבורא יתברך.

הביטול צריך להיות כה עוצמתי וכה חדור בעולמות התחתונים, עד כדי כך שיורגש שכל העולם הוזה הוא לְהִיּוֹת לוֹ דִּירָה בְּתַחְתּוֹנִים, דירה כזו שלא רק שהוא נמצא וגר שם, אלא שהוא 'ממלא' בנוכחותו את כל הדירה. במילים אחרות, דירה כזו שהדירה והדייר הם דבר אחד ממש!

הדירה הזו היא הביטוי המושלם ביותר לאחדות ה', שכן בה ועל ידה לא רק שפרט אחד או כמה פרטים, כמו לימוד התורה וקיום המצוות - מציאות רוחנית - נהיים דירה לה', אלא כל המציאות כולה ללא יוצא מן הכלל, גם המציאות הגשמית והחומרית, נהיית דירה לו יתברך ממש.

דירה זו נעשית ומתחילה בהבנה הנזכרת לעיל - ההתבוננות באחדות השם, שכל העולם כולו כלול ובטל בתוך ה' יתברך, הוא יחיד ואין שני לו. על פי זה, עבודת היהודי נעשית מתוך מטרה ברורה וגלויה לעשות לו דירה, והתוצאה מכך היא - שלא רק שפרט

המתאכסן ודר אתו עמו בביתו וק"ו לאין קץ לקרבת ודירת ממ"ה הקב"ה וכדכתיב כי מי הוא זה אשר ערב לכו לגשת אלי נאם ה':

ביאור

כדי לקרב אל השכל שלנו את תחושת הקירוב של אזרח פשוט למלך, אולם זה עדיין לא מגיע לקצה קצהו של הנמשל: וְקָל וְחֶמְדַּר לְאִין קִץ לְקִרְבַּת וְדִירַת מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שנמצא וגר כאן בעולם וזה תכלית ומטרת בריאתו שנעשית על ידינו, בני ישראל.

כל בר-דעת מבין (שהוא אינו מבין) את ריחוק הערך בין יהודי שנמצא נשמה בגוף בעולם הזה השפל לבין מעלת ומדריגת דירתו של הקדוש ברוך הוא, וּפְדֻכְתִּיב [=וכמו שכתוב] (ירמיה פרק ל' פסוק כ"א): "פִּי מִי הוּא זֶה אֲשֶׁר עָרַב לְבֹ לְגִשְׁתִּי אֵלַי נְאֻם ה' - יִרְאֵת הַרְוּמוֹת וְתַחוּשֹׁת הַבֵּיטוּל הַעֲצוּמָה שְׁאוּפֶפֶת כֹּל יְהוּדִי כְּאֲשֶׁר אֹמְרִים לוֹ לְגִשְׁתִּי אֵל הַמֶּלֶךְ, אֵל ה' כְּפִי שֶׁהוּא נִמְצָא בְּדִירַתוֹ, מִקְשָׁה עֲלֵינוּ לְהַרְגִישׁ אֶת קִרְבַּת וְדִירַת מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּאֵן, בְּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁכֵּן עוֹלָם הַזֶּה נִרְאֶה לָנוּ מִנּוֹתֵק בְּתַכְלִית מִכֹּל מַה שֶּׁמִּסְמָל רֹחַנִיּוֹת וְאַלּוּקוֹת. וְעַל כֵּן, אֵף אֶחָד אֵינוֹ מִסוּגֵל לְהַעֲזִיז וְלְהַעֲלוֹת עַל לִיבּוֹ שִׁיּוּכֵל לְהַתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם.

ואם כל קירוב למלך מעורר שמחה - על אחת כמה וכמה קירוב למלך כאשר הוא הַמֶּתְאֶכְסֵן, נמצא איתו באכסניה אחת (אף שאינה שלו), ועוד יותר מכך - וְדַר אִתּוֹ, הוא גר ביחד עם המלך באותה הדירה (גם אם היא אינה שלו), וכל שכן כאשר המלך עֲמוּ בְּבֵיתוֹ לְמִשְׁךְ תְּקוּפָה מִסוּיֵימַת, כך שהדירה האישית שלו נעשית דירתו של המלך!

וזאת למרות נחיתותו העצומה בפני המלך, שהרי הוא "הדיוט" - איש פשוט, והוא איש שפל, והנה הוא זכה בזכות כה נפלאה שהמלך בכבודו ובעצמו גר איתו בבית שלו! הרגשות שיציפו אותו הינם הכי עילאיים שניתן להעלות על הדעת, שכן הוא כעת קרוב אל המלך, ונמצא עם המלך בצורה בלתי-אמצעית, לא בארמון מוקף שומרים, לא בהיכל מלכותו ביחד עם השרים ועבדי המלך - אלא רק הוא לבדו עם המלך, בבית האישי שלו...

○ הנמשל: ביחד עם ה' בדירה!

זהו רק המשל, שמבוסס על הבנה שכלית ורגשית במושגי המלכות בעולם הגשמי והחומרי, והוא נועד

ועל זה תיקנו ליתן שבה והודיה לשמו ית' בכל בקר ולומר אשרינו מה טוב חלקנו וכו' ומה יפה ירושתנו כלומר כמו שהאדם שש ושמח בירושה שנפלה לו הון עתק שלא עמל בו

ביאור

אולם, ההתבוננות באחדות השם, שוב

ושוב (כפי שתבע ודרש אדמו"ר הזקן בפרק זה לעיל, ולקמן) - מכניסה את אט בשכלנו את ההבנה שאכן, יהודי יכול להרגיש בקרבת ודירת מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, כל הזמן! הבנה פנימית זו, מציפה את היהודי ברגשי שמחה גדולה ונפלאה, והיא השמחה האמיתית אודותיה כותב אדמו"ר הזקן בפרק זה.

כלומר: אמנם הפסוק מתאר בדרך שלילה, "מי הוא זה אשר ערב ליבו לגשת אלי", אולם אדמו"ר הזקן מביא זאת כאן כדי לתאר את החיוב: פסוק זה מפורש על ידי מהר"י קרא במילים הבאות - "אין בכל האומות שהראיתי לה חיבה מעולם לקרבה אלי, כשם שאני עתיד לקרב את ישראל להגישם אלי", וכפי שיבואר בהמשך, שגילוי אחדות השם האמיתית בצורה פשוטה וגלויה תהיה לעתיד לבוא לבני ישראל בגאולה האמיתית והשלימה, כאשר ה' ישכון בעולם הזה בגלוי, כמו שהדייר מתגורר בדירתו. בימים אלו, ערב הגאולה, עבודתנו היא להתחיל לחיות מעין מה שיהיה בגאולה האמיתית והשלימה.

ועל זה, על ההבנה וההפנמה של האחדות האלוקית שיש בין ה' לבין העולם בכלל ובין עם ישראל בפרט, באופן שהם אחד ממש ואין ביניהם שום מחיצה, ואין שום פרט במציאות העולם ובמציאותו של היהודי שנמצא "מחריץ" להשם חס וחלילה - צריכים להודות בכל יום, לומר ולבטא במילים את התודה הגדולה לה'. ולכן, תקנו בתנא דבי אליהו פרק כ"א, ומשם - בנוסח ההקדמה לתפילת השחר, לתן שְׂבַח וְהוֹדָה לְשֵׁמוֹ יְתַבָּרַךְ בְּכָל בִּקְרָ עוֹד קוֹדֵם שְׂמַתְחִילִים את התפילה בפועל, ולומר: "אֲשֶׁרִינוּ מֵה טוֹב חֶלְקֵנוּ וְכוּ' וּמֵה יִפֶּה יְרֻשָׁתֵנוּ".

יהודי מרגיש מאושר מכך שהוא חלקו של ה' - הוא נמצא יחד עם ה' ממש, בחלקו האישי, ומרגיש שזהו חלק טוב. לכן, הוא מתבטא במילה "אשרינו!" היהודי כמו מכריז ומודיע: אני מאושר ושמח מכך!

וכמו כן הוא אומר, שהירושה שהוא קיבל - היא יפה, פְּלוֹמֵר, פְּמוֹ שְׁהָאָדָם שֶׁשׁ וְשִׁמְח בִּירְשָׁה שֶׁנִּפְלָה לוֹ לַפְתַּע פְּתָאוֹם, הוֹן עֵתֶק שְׁלֹא עֲמַל בּוֹ. על

כן ויותר מכן לאין קץ יש לנו לשמוח על ירושתנו שהנחילנו אבותינו הוא יחוד ה' האמיתי אשר אפי' בארץ מתחת אין עוד מלבדו וזו היא דירתו בתחתונים וז"ש רז"ל תרי"ג מצות ניתנו לישראל בא הבקוק והעמידן על אחת

ביאור

מתחת אין עוד מלבדו וזו היא דירתו בתחתונים, שירושה זו מקיפה את כל חיי היהודי, בגשמיות וברוחניות, ומסיבה לו אושר ושמחה אין-סופיים. כאמור לעיל - רק יהודי, אחד שהוא חלק מעם ישראל, יכול להבין בשכלו את אחדות השם האמיתית. גוי לא מסוגל להבין בשכלו אמונה זו. ועל כן, אנו אומרים "אשרינו", "חלקנו", "ירושנתנו", וכמו כן ממשיך ומתבטא אדמו"ר הזקן "ירושתינו", "שהנחילנו", "אבותינו" - כי היכולת לאמונה זו, והשמחה הגדולה שבאה בעקבותיה, תיתכן רק אצל יהודי.

○ האמונה ש"מעמידה" את כל המצוות

וזהו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (מכות דף כ"ג עמוד ב' ואילך) "תרי"ג מצות נתנו לישראל. בא הבקוק והעמידן על אחת, תיקן מצוה אחת שהיא תהיה "דבר המעמיד", כמו מאכל גשמי שיש בו חלק קטן שהוא "דבר המעמיד" ומייצב את המאכל

סכום כסף אדיר שאדם עמל עליו, גם כן האדם שמח, אולם כאשר השמחה היא פתאומית והיא נעלית יותר מהאדם, באין ערוך למאמציו והשתדלויותיו - כמו ירושה, שאין לה קשר למעשי האדם והוא לא ידע בכלל על האפשרות לקיומה - היא שמחה עצומה ונעלית, לעיתים עד כדי מצב שהאדם אינו מסוגל לעמוד ברגשי השמחה שמציפים את כולו.

פן ויותר מכן לאין קץ, הרבה הרבה יותר מהשמחה על ירושה אדירה שנפלה בחלקנו, שכן היא שמחה על כסף גשמי שבסופו של דבר יכול להיגמר ולהסתיים או שלא לבוא לידי מימוש, ולכן עוד הרבה יותר מכך יש לנו לשמח על ירושתנו הרוחנית והבלתי-מוגבלת שהנחילנו אבותינו, אברהם יצחק ויעקב, ומשה רבינו שבכל דור ודור, ובפרט רבותינו נשיאינו שגילו לנו את ה"ירושה הזו" והנחילו לנו אותה גם בשכל האנושי, הוא יחוד ה' האמיתי, כפי אשר ביאר אדמו"ר הזקן לעיל, אשר אפלו בארץ

שנאמר וצדיק באמונתו יחיה כלומר כאלו אינה רק מצוה אחת היא האמונה לבדה כי ע"י האמונה לבדה יבא לקיום כל התרי"ג מצוות דהיינו כשיהיה לבו שש ושמה באמונתו ביחוד ה' בתכלית השמחה כאלו לא היתה עליו רק מצוה זו לבדה והיא לבדה תכלית בריאתו ובריאת כל העולמות הרי בכח וחיות נפשו בשמחה רבה זו תתעלה נפשו למעלה מעלה על כל המונעים קיום כל התרי"ג מצוות מבית ומחוץ.

ביאור

קיומה יהיה קל יותר לקיים את כל המצוות, ובנוסף לכך, בקיומה של כל מצווה פרטית - תהיה מורגשת האמונה ככורא שציווה את המצווה.

חבוקק לא אמר זאת רק לדורו, אלא לכל הדורות הבאים לאחר מכן: כאשר יהודי מרגיש חלישות בקיום התרי"ג מצוות, עליו להגדיר לעצמו שכעת, יש לו מצווה אחת לקיים: אמונה באחדות השם. דְּהִינּוּ, פְּשִׁיחָהּ לְבוֹ שֵׁשׁ וְשִׁמְחָה בְּאַמוּנָתוֹ בְּיַחְוָד ה' בְּתַכְלִית הַשְּׂמֵחָה, פְּאֵלוֹ לֹא הִיְתָה עָלָיו רַק מְצֻנָה זו לְבִדָּה וְהִיא לְבִדָּה תַכְלִית בְּרִיאָתוֹ וּבְרִיאַת פֶּלַע הָעוֹלָמוֹת, וממילא - הָרִי בְכַח וְחִיּוֹת נַפְשׁוֹ בְּשִׂמְחָה רַבָּה זו הבאה כתוצאה מהאמונה באחדות השם, שהיא ה"דבר המעמיד", תַתְּעַלָּה נַפְשׁוֹ לְמַעְלָה מֵעַלְהָ עַל פֶּלַע הַמּוֹנְעִים קִיּוֹם פֶּלַע הַתְּרִי"ג מְצֻוֹת, הן ההפרעות מִבֵּית - מהגוף ומנפש הבהמית - והן ההפרעות מִחוּץ, כמו

(לדוגמא: דבר חמוץ ששמים בחלב על מנת לייצר ממנו גבינה). כך תיקן חבוקק מצווה אחת שבה אנשי דורו יהיו "זהיר טפי", וזהירים במיוחד, והיא 'תעמיד' את כל המצוות.

שְׁנֵאמַר (חבוקק, פרק ב' פסוק ד') 'וְצַדִּיק בְּאַמוּנָתוֹ יִחְיֶה'. במילה "צדיק" התכוון חבוקק הנביא לכל אחד ואחד מישראל, שכן נאמר "ועמך כולם צדיקים".

הגמרא מתארת, כי בדורו של חבוקק הנביא היו אנשי דורו בעלי מוח חלש, וחבוקק ראה שמתקשים הם בהשגת המצוות כפי הדורות הראשונים שמוחם חזק היה. חבוקק חיפש מצוה אחת, פְּאֵלוֹ אֵינָה רַק מְצֻנָה אַחַת, הִיא הָאַמוּנָה לְבִדָּה, והמטרה תהיה לא לקיים מצווה אחת בלבד, חלילה, רק את מצוות האמונה ותו לא, אלא פי על ידי הָאַמוּנָה לְבִדָּה - יבא לקיום פֶּלַע הַתְּרִי"ג מְצֻוֹת בפועל ממש. הוא הדגיש מצווה שעל ידי

וזוהו שאמר באמונתו יחיה יחיה דייקא כתחיית המתים דרך משל כך תחיה נפשו בשמחה רבה זו והיא שמחה כפולה ומכופלת כי מלבד שמחת הנפש המשכלת בקרבת ה' ודירתו אתו עמו.

ביאור

דַּרְךְ מְשֻׁל: תחיית המתים אינה תוספת חיות לגוף שחי כבר, אלא היא חיות כל כך נעלית עד כדי כך שהגוף שהיה מת - מתחיל לתפקד ולפעול כגוף חי! ובנמשל: הדגשת חבוק את מצוות האמונה, אינה כדי לחזק את האמונה בפני עצמה (כמו חיות שהיא תוספת), אלא כדי לחזק ולהדגיש את קיום כל התרי"ג מצוות בפועל ממש, כִּן, השמחה תגרום לכך שתִּחְיֶה נִפְשׁוֹ לא רק בתוספת חיות על הקיים, אלא ממש תשתנה מן הקצה אל הקצה בְּשִׂמְחָה רַבָּה זו, היא תחיה את כל כולו, הוא יתרומם ויתעלה וכך לא יהיה לו שום קושי בקיום כל התרי"ג מצוות, שאי-קיומן נובע מ"מוות" ברוחניות.

שמחה - לא רק בתועלת האישית

וְהִיא שִׂמְחָה כְּפֹלָה וּמְכַפֶּלֶת, שמחה זו הינה "אמיתית" (כהגדרת אדמו"ר הזקן בתחילת הפרק), כי היא נובעת הן מצד הנפש והן מצד הגוף:

בני ביתו או חבריו וידידיו, והסביבה בה הוא חי. השמחה הגדולה שמורגשת בלב הגשמי תפעל על היהודי להתעלות מעל כל ענייני העולם הזה הגשמי, כך שהם יפסיקו להפריע לו. הוא ירגיש מאוחד עם ה', נמצא איתו בדירתו, ויהיה מעוניין לגרום לו רק נחת ולא לאכזב אותו חלילה. השמחה שנובעת מאמונה זו - תניע אותו לקיים את רצונו יתברך בשלימות מבלי להתפעל ומבלי להתרגש מהמניעות והעיכובים העומדים בדרכו, ובכל מצווה שהוא יקיים, תהיה מורגשת בגלוי האמונה באחדות השם.

כמו תחיית המתים!

מדייק אדמו"ר הזקן: וְזֶהוּ שְׂאֵמֵר חבוק הנביא שיהודי "צדיק" - "בְּאֵמוֹנָתוֹ יִחְיֶה", והיא תהיה המצוה האחת שתזרים חיות לקיום כל המצוות.

חבוק התבטא "יִחְיֶה" דִּיקָא, ולא "צדיק באמונתו חי" - כי אמונה זו מחדירה ביהודי חיות פְּתִיחַת הַמַּתִּים

עוד זאת ישמח בכפליים בשמחת ה' וגודל נחת רוח לפניו ית' באמונה זו דאתכפיא ס"א ממש ואתהפך חשוכא לנהורא שהוא חשך הקליפות שבעוה"ז החומרי המחשיכים ומכסים על אורו ית' עד עת

ביאור

[=החושך מתהפך לאור], שהאור עצמו מתהפך ומאיר, והמר עצמו נהפך למתוק.

מה הוא ה"חושך" הזה? שהוא חשך הקליפות שבעולם הזה החמרי, כפי שמוגדרים בתורת החסידות הנבראים הרוחניים שהקדושה לא ניכרת בהם - "קליפות" המחשיכים ומכסים על אורו יתברך, על האור הרוחני והאלוקי של ה' יתברך.

כאשר יהודי מאמין באחדות ה', בצורה פנימית בהתבוננות שכלית בהתאם למה שכתב אדמו"ר הזקן לעיל - הוא פועל על ידי זה "אתכפיא" ו"אתהפכא", שהן גורמות לקדוש ברוך הוא נחת רוח גדולה. בנוסף לכך, כאשר היהודי מבין ומרגיש את שמחת ה' מהאמונה שלו - שמחתו גדולה עוד יותר, ומעתה ואילך הוא "ישמח בכפליים".

○ הקליפות - עד עת קץ הימין

המצב אודותיו כתב אדמו"ר הזקן, שבו ה"קליפות" מחשיכים ומכסים על אורו יתברך, לא יהיה לנצח, אלא

פי מלבד שמחת הנפש המשפלת, שמחה הקשורה יותר לנפש, בקרבת ה' ודירתו אתו עמו, שמחה שהיא גם מצד הגוף - כפי המשל שהביא אדמו"ר הזקן לעיל מהתארחות המלך בדירתו של האזרח הפשוט והשפל, שמחה שבאה בעיקר בעקבות הקירבה האישית שהאדם מרגיש כלפי הבורא יתברך,

עוד זאת ישמח בכפלים בשמחה נוספת וגדולה יותר מהשמחה הפרטית, בשמחה שבה הוא אינו חושב על עצמו ואינו מונח בתועלת הנגרמת לו כתוצאה מהאמונה, אלא הוא שמח בשמחת ה' - מכך שה' שמח שהיהודי התקרב אליו, וגדל נחת רוח לפניו יתברך שהוא שמח כתוצאה מכך שהתבונן באמונה זו.

נחת הרוח לפניו יתברך נגרמת בשתי צורות: האחת היא דאתכפיא סטרא אחרא [=ש'צד האחר', שאינו צד הקדושה מתכופפת כלפי הקדושה] ממש, כמו מאכלים חמוצים וחרifiים שנעשו מעדנים להשיב את הנפש, והשניה היא אתהפך חשוכא לנהורא

קץ כמ"ש קץ שם לחשך [דהיינו קץ הימין שיעביר רוח הטומאה מן הארץ ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו וכמו שיתבאר לקמן] ובפרט בארצות עו"ג שאוירם טמא ומלא קליפות וסטרא אחרא

ביאור

בסוף פרק ל"ו, שמעין זה היה כבר בעת מתן תורה.

הגילוי המושלם יהיה לעתיד לבוא, וכפי שמתארים חז"ל במדרש, שלעתיד לבוא אפילו ה"צומח" יזעק אלוקות (תאנה תזעק "שבת היום") ובתורת החסידות מתואר שאפילו ה"דומם" יזעק אלוקות (אם לא ידברו דברי תורה, האבן תזעק "במה עליונותך עלי", ומכל שכן שהעין הגשמית תראה ממש את האלוקות שנמצאת בכל פרט בבריאה).

○ "עשה כאן ארץ ישראל"

ובפרט מתבטא ה"קץ" לחושך - במקום החושך הרוחני, שהוא בזמן הגלות בעיקר בחוצה לארץ, שעל חוץ לארץ גזרו חכמים (מסכת שבת, דף ט"ו עמוד א') שאויר ארץ העמים וכמו כן העפר שלה טמא.

הטומאה הגשמית של חוץ לארץ משתלשלת מכך שבחוץ לארץ ההעלם וההסתר על אלוקות הוא רב ועצום, וחוץ לארץ מלא קליפות וסטרא אחרא המסתיירים ומחשיכים

רק עד עת קץ, בוא הגאולה האמיתית והשלימה, שזו העת שהקדוש ברוך הוא קבע שיהיה קץ וסוף לחושך הרוחני שבעולם, ופמו שפתיב (איוב פרק כ"ח פסוק ג') בנוגע לימות המשיח - "קץ שם לחשך".

נדבדב, משמעות ה"קץ" שה' ישים לחושך הוא (כפי שמתבטא הנביא זכריה, פרק י"ג פסוק ב') קץ הימין, הגאולה האמיתית והשלימה, הזמן שבו יהיה קץ וסוף לשלטון ה"שמאל" (שממנו נמשך החושך והסטרא-אחרא, כפי שמבואר בתורת הקבלה, ויתחיל ("קץ" מלשון התחלה) גילוי האור שנובע מ"צד הימין", צד הקדושה.

בזמן "קץ הימין" העולם ישתנה עד כדי כך שה' יעביר את רוח הטמאה מן הארץ, ואז לא תהיה כל הפרעה וכיסוי על אור ה', אלא יתקיים הייעוד הנבואי (ישעיה, פרק מ' פסוק ה') ונגלה כבוד ה', עד כדי כך שגם וראו כל בשר יחדיו, גם הבשר הגשמי יראה אלוקות, וכמו שיתבאר לקמן,

ואין שמחה לפניו ית' כאורה ושמחה ביתרון אור הבא מן החשך דייקא. וז"ש ישמח ישראל בעושיו פי' שכל מי שהוא מזרע ישראל יש לו לשמוח בשמחת ה' אשר שש ושמה בדירתו בתחתוני

ביאור

○ הרבים שמגלים את היחיד וְנָחַו, השמחה הגדולה של המאמין באחדות ה' וגודל נחת הרוח של ה' משמחה זו - מתבטאים במה שְׁפָתוֹב בתהילים על ידי דוד המלך, נעים זמירות ישראל, "יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֲשָׂוֵי", ואנו אומרים זאת בכל יום בפסוקי דזמרה בתפילת השחר. לכאורה, הנוסח היה צריך להיות "ישמח ישראל בעושהו" לשון יחיד, כי הבורא יתברך הוא היחיד שברא אותו, וכיצד אומרים "עושו" לשון רבים, וכי יש עוד מישהו שעשה את עם ישראל?

וכמו כן, לכאורה היה צריך לומר "ישמח ישראל בבוראו" או "ישמח ישראל ביצרו" - מדוע נאמר דווקא "בעושו", לשון עשיה שהיא נמוכה יותר מבריאה או מיצירה?

אלא, פְּרוּשׁ, שְׁפָל מִי שְׁהוּא מְזַרְע יִשְׂרָאֵל, שכאמור לעיל, קיבל בירושה את האמונה האמיתית באחדות השם, יש לו לְשִׂמְחָה בְּשִׂמְחַת ה' אֲשֶׁר שָׁשׂ וְשִׂמַּח בְּדִירְתוֹ בְּתַחְתּוֹנָיִם, באותה שמחה שה' שמח מכך שהוא מאמין

על אורו יתברך. מה שאין כן ארץ ישראל, שהאור והחיות האלוקיים הנמשכים בה אינם מוסתרים כל כך על ידי הקליפות והסטרא אחרא.

בזמן הגלות, יש יתרון לעבודתו של היהודי דווקא במעמד ומצב של "חוץ לארץ", שכן דווקא שם נמצא הקליפות הגדולות ביותר, שם הוא החושך העב והסמיך ביותר, וְאֵין שְׂמִיחָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ פְּאֻרָה וְשִׂמְחָה בְּיִתְרוֹן אֹרֶךְ הַבָּא מִן הַחֹשֶׁךְ דֵּיִקָּא, כאשר יהודי כופה והופך את החושך של חוץ לארץ ומאיר שם אלוקות.

כך גם בעבודתו הפרטית והאישית של היהודי, כאשר הוא מרגיש שהוא נמצא במצב של "חוץ לארץ": עליו לדעת, כי נחת הרוח הגדולה ביותר של ה' היא דווקא מכך שהוא מאמין בה' גם במקום ההסתר הכי גדול, ומכניס ומחדיר את אחדות השם במקומות שנראים בחיצוניות מנותקים מאלוקות ולא שייכים לרוחניות - עליו לעשות את "חוץ לארץ" ל"ארץ ישראל".

שהם בחינת עשיה גשמיית ממש. וז"ש בעושי לישון רבים שהוא עוה"ז הגשמי המלא קליפות וס"א שנק' רשות הרבים וטורי דפרודא ואתהפכך לנהורא ונעשים רשות היחיד ליחודו ית' באמונה זו:

ביאור

שכל אחד מהם בולט ונפרד מחבירו], שבחיצוניות נראה שהוא 'נפרד' ולא שייך לאלוקות,

אלא שעל ידי עבודתו של היהודי בתוך החושך והקליפות, עד כדי כך שהוא גורם לכך שהם וְאֵתְּהִפְכֵן לְנִהוּרָא [=שהם מתהפכים לאור], ובמקום שיהיו "רשות הרבים" - וְנַעֲשִׂים רְשׁוֹת הַיְחִיד, שמורגשת בהם אחדותו של השם, שכאמור בתחילת הפרק נאמר עליו "יחיד" ולא "אחד", לְיַחֲדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּאַמוּנָה זו. ולכן נאמר "בעושי" לישון רבים - כי ה"רבים" הם אלו המביאים בסופו של דבר לגילוי ה' ה"יחיד", ומזה באים לשמחת הנפש האמיתית.

באחדות ה' גם בהיותו במצב של "חוץ לארץ", גם בהיותו במצב הכי נחות והכי תחתון,

שְׁהֵם בְּחִינַת עֲשִׂיָה גְשְׁמִיית מְמֹשׁ, ולכן נאמר "בעושי" - שמרמוז על עולם העשיה, שהוא העולם הכי נחות והכי שפל, ודווקא בו מוטלת על היהודי לגלות כיצד ה' אחד ויחיד, להאמין שכל פרט בבריאה הוא בעצם הדירה של הקדוש ברוך הוא, כפי שיתגלה בגאולה. וְזֶהוּ, זו הסיבה גם לכך שְׁכָתוּב "בְּעֲשׂוֹ" לְיִשׁוֹן רַבִּים, שְׁהוּא הַמְּקוֹם שבו היהודי נדרש לעבוד את עבודתו - עוֹלָם הַזֶּה הַגְּשְׁמִי הַמְּלֵא קְלִפּוֹת וְסֻטְרָא אַחֲרָא, שְׁנִקְרָא רְשׁוֹת הַרַבִּים וְטוּרֵי דְפְרוּדָא [=הרים הגבוהים,

לסיכום:

בפרק ל"ג מבאר אדמו"ר הזקן, שיכולה וצריכה להיות ליהודי שמחה אמיתית ותמידית גם מצד הגוף והנפש הבהמית, ובמשך כל הזמן ממש, כאשר יתבונן ויעמיק הרבה עד שתאיר אצלו האמונה האמיתית באחדות ה', שאין עוד מלבדו ממש, ובכל מקום בכל זמן ובכל מצב - ה' נמצא עמו ושוכן בו. דווקא בגלל היותו כה נבזה ושפל, תגדל עוד הרבה יותר שמחתו בה' השוכן עמו, והיא תחיה ותהיה ה'מנוע' של כל קיום המצוות בשמחה, כדי לפעול נחת רוח לה' יתברך, שיוכל להתגלות בעולם הזה השפל באופן של "דירה בתחתונים", "רשות היחיד" לה' יתברך, כפי שיתגלה בפועל ובשלימות בגאולה האמיתית והשלימה.

לעילוי נשמת
יהודית בת ר' ישראל משה

•

לזכות
צבי בן אסתר
לרפואה שלימה בקרוב ממש, בכל רמ"ח
איבריו ושס"ה גידיו

לזכות החתן והכלה
יעקב הכהן בן תקווה וגל בת מרים
גינדי

.

לזכות הורי החתן
ר' אברהם הכהן ותקווה וב"ב
דבורה לאה ובעלה שלום בער קטורזה וב"ב מנחם מענדל,
יוסף יצחק

יוסף יצחק הכהן, מנחם מענדל הכהן, חנה יהודית, שניאור
זלמן הכהן, חיה מושקא, שלום דובער הכהן, שמואל הכהן,
לוי ישראל הכהן, ינון ברוך הכהן, שילה אורי הכהן

גינדי

.

לזכות זקני החתן
בצלאל עתוגי בן ברכה מיברכה ויהודית בת פנידה שושנה
לבריאות איתנה והצלחה בכל העניינים

.

לזכות הורי הכלה
אריה בן שרה, מרים בת נג'את וב"ב
נוהר ובעלה דוד צמח וביתם עדי, ישי יוסף, שרה, מנחם-
מנדל, דבורה לאה, שניאור זלמן, יצחק, חיה מושקא, חנה

.

לזכות זקני הכלה
נג'את בת חסינה
שלום חיים בן הנריאטה, שרה בת סופיה שמחה